Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IX. Celovec, petek, 30. julij 1954 Štev. 30 (640)

V interesu miru je Jugoslavija pripravljena doprinesti žrtve

Na veliki slavnosti ob deseti obletnici prvega zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta pri Črnomlju je zbranim množicam govoril o pomenu slavnosti predsednik izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher, ki se je ob tej priložnosti dotaknil tudi vprašanj zunanje politike ter posebno poudaril problem Trsta, ko je med drugim dejal:

Če se danes nova Jugoslavija skuša sporazumeti z Italijo na osnovi delitve Svobodnega tržaškega ozemlja, se ona s tem prav nič ne odreka niti svojih pravic do tega ozemlja, niti svojega načela dosledne borbe za samostojnost in neodvisnost ter doslednega načela nevmešavanja v notranje zadeve tujih dežel. To je samo trenutno edina realna pot, ki more na tem področju ustvariti pogoje nemotenega razvoja naprednih, demokratičnih in miroljubnih sil. To pa seveda samo pod pogojem, da uspe taka rešitev tržaškega vprašanja, ki bo omogočila razvijanje dobrih sosedskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. **Brž ko bi kompromisna rešitev bila takšna, da bi dajala hrano iredentističnim, imperialističnim in šovinističnim težnjam italijanske reakcije in čim bi bila rešitev taknšna, da ne bi dajala zadostne garancije za demokratičen razvoj, za svobodno udejstvovanje ljudskih množic in za svobodno kulturno in gospodarsko življenje slovenskega naroda na tem področju, potem bi bil seveda takšen kompromis brez koristi in za jugoslovanske narode nesprejemljiv.**

Tistim, ki nam skušajo očitati, da smo trmasti in nepopustljivi, da onemogočamo rešitev zaradi nekih malenkosti, moramo odgovoriti, da to njihovo tarnanje razumemo. Za temi »malenkostmi« tiči načelo naše politike, načelo nevmešavanja v notranje zadeve sosednih dežel, načelo, ki v sebi vključuje načelo medsebojnega spoštovanja med narodi in načelo enakopravnosti. To pa je seveda načelo, ki je za nekatere megalomane italijanskega šovinizma od nekdaj nesprejemljivo, saj italijanski imperialisti jasno ne mislijo na narod in zato ne morejo priznati načela enakopravnosti med narodi in zlasti ne enakopravnosti jugoslovanskim narodom. Toda mislim, da v imenu nas vseh lahko izjavim, da ostajamo zvesti osnovnemu načelu, ki je vodilo našo narodnoosvobodilno borbo, načelu enakopravnosti in spoštovanja med narodi in da bomo zaradi tega sposobni za ceno največjih žrtev braniti vsak napad, preprečevati vsak ukrep, ki bi pomenil napad na našo enakopravnost, na našo neodvisnost, ki bi pomenil žalitev za naše narode. **Pripravljeni smo na največje žrtve, pripravljeni smo začasno deliti ozemlja, ki so po vsej pravici v celoti naša, pripravljeni na vse to v interesu miru, v interesu odpravljanja žarišč vojne nevarnosti, v interesu ustvarjanja pogojev za razvijanje naprednih demokratičnih in socialističnih sil v Evropi. Toda kot so naši narodi odgovorili vedno doslej odločno in načelno, tako bodo odgovorili tudi sedaj proti vsakemu poizkusu, proti vsakemu ukrepu, ki bi gazil načelo enakopravnosti med narodi, ki bi žalil jugoslovanske narode in s tem preprečeval možnost razvoja dobrih in mirnih odnosov med sosednimi državami, konkretno med Italijo in Jugoslavijo.**

Kompromisna rešitev tržaškega vprašanja pomeni za jugoslovanske narode resničen doprinos, resnično žrtev za utrjevanje miru v svetu. Jugoslovanski narodi s tem kompromisom začasno prepuščajo daljnejši bodočnosti reševanje vprašanj, ki so življenjske važnosti za naše narode. Drugi partner, italijanski narod s tem kompromisom ničesar ne žrtvuje — tam žrtvujejo samo imperialisti nekaj svojih zahtev, do katerih nimajo nobenih pravic. **Če mi kljub temu pristajamo na žrtve, s tem dokazujemo svojo odločnost napraviti vse, da osiguramo mir, in svojo globoko vero v zmago resnice in pravice, ki mora v bližnji bodočnosti začeti svojo zmagovito pot tudi v Italiji.** Ker verujemo v te napredne sile, ker verujemo v socialistično bodočnost Italije, smo pripravljeni na začasne žrtve in zato tudi na kompromis.

VABILO

Klub koroških študentov-akademikov iz Ljubljane

gostuje s svojim pevskim zborom (50 pevcev) in folklorno skupino (6 plesnih parov)

v ŠMIHELU pri PLIBERKU v soboto, dne 7. VIII. 1954 ob 20. uri na Šercerjevem vrtu;

v ŽELEZNI KAPLI v nedeljo, dne 8. VIII. 1954 ob 11. uri v kinodvorani;

v GLINJAH v nedeljo, dne 8. VIII. 1954 ob 16. uri pri Cingelcu na Trati.

Vse ljubitelje slovenske pesmi in narodnih plesov vabi na te prireditve

Slovenska prosvetna zveza

Egipt in Velika Britanija sta se končno zedinili

Vprašanje britanskih zasedbenih čet na področju Sueškega prekopa je bilo dolga leta tako predmet angloegiptovskih pogajanj kakor tudi povod za razne incidente med rodoljubnim egiptskim prebivalstvom ter britanskimi vojaki. Pogajanj za umik britanskih čet je bilo nešteto že pred strmoglavljenjem kralja Faruka in tudi po prevzemu oblasti po polkovniku Naguibu odnosno za njim polkovniku Nasserju. Vedno spet so se pogajanja prekinjala in znova začenjala. Pred nekaj dnevi pa so stopila v odločilno fazo, ko jih je z britanske strani vzel v roke sam britanski vojni minister Head, ki je prav zaradi tega prispel v Kairo.

Radio Kairo je minuli torek zvečer javil, da je bil sporazum podpisan nato, ko so dosegli soglasje v glavnih točkah vprašanja. Za Egipt ga je podpisal ministrski predsednik polkovnik Nasser, za Veliko Britanijo pa vojni minister Head.

Najbistvenejša določila sporazuma predvidevajo: umik 80.000 mož močne britanske posadke s področja Sueškega prekopa v teku 20 mesecev; nadaljnje vzdrževanje enega britanskega oporišča na tem področju, ki ga pa ne bodo vzdrževale čete, marveč britanski civilni tehniki s pomočjo egiptovskih delovnih sil; pravico ponovne zasedbe tega oporišča po britanskih četah, čim bi se izvršil napad s kakršne koli strani na Egipt ali na eno izmed ostalih arabskih držav ali Turčijo. Sporazum je sklenjen zaenkrat na sedem let.

Moskva bi rada kovala železo, segreto v Ženevi

Komaj da se je pred dobrim tednom končala azijska konferenca v Ženevi, na kateri sta imeli glavno besedo nedvomno Sovjetska zveza in LR Kitajska, že je Moskva ponovno podvzela korake, ki naj bi ji tudi za bodoče zagotovili iniciativo v mednarodnih vprašanjih. Zapadne sile je namreč iznenadila z noto, v kateri po že znanem receptu — saj je isto napravila tudi že prvega aprila tega leta, ko je v posebni noti znova sprožila predlog Molotova, ki ga je le-ta napravil na berlinski konferenci o tako imenovani „splošni evropski pogodbi o kolektivni varnosti" — spet predlaga odnosno ponuja pristop Sovjetske zveze k Evropski obrambni skupnosti odnosno k Atlantskemu paktu. Nota v zvezi s takšno pogodbo o kolektivni varnosti navaja tudi možnosti za morebitno rešitev nemškega ter naposled tudi še avstrijskega vprašanja, kljub temu pa gledajo na Zapadu precej skeptično na najnovejše moskovske predloge, ker pač ni mogoče brez nadaljnjega ugotoviti, koliko je na stvari iskrene in dobre volje in v koliko gre pri vsem le za poizkus, izrabiti ugodno situacijo, nastalo po ženevski konferenci.

Temu primerni so pač tudi komentarji, ki so jih doslej objavili na Zapadu in ki se skoraj enodušno strinjajo z mnenjem, da gre pri zadnji noti sovjetske vlade samo za ponovitev predlogov, ki so jih zapadne vlade že svoječasno zavrnile, zaradi česar verjetno tudi v sedanji, nekoliko bolj konkretni obliki ne bodo imeli mnogo več uspeha in skoraj ni izgledov, da bi jih zapadne sile mogle sprejeti. Medtem ko sta Pariz in Washington tozadevno še precej zaprta, so v Londonu mnenja, da je treba Moskvi nujno vrniti s primernimi protipredlogi. Ravno to zadnje dejstvo pa bi moglo postati zelo zanimivo tudi za Avstrijce, če bi Zapad hotel zgrabiti iniciativo, ki jo po končani ženevski konferenci dala avstrijska vada, ko je svetovno javnost opozorila, da bi bila sedanja situacija ugodna tudi za reševanje vprašanja avstrijske državne pogodbe.

Velike francoske izgube v indokitajski vojni

Pariz. — Nedavno so bili objavljeni uradni francoski podatki o zgubah v indokitajski vojni. Po teh podatkih je padlo 92.000 vojakov in sicer 19.000 Francozov, 43.000 Indokitajcev in 30.000 vojakov tujske legije odnosno francoskih kolonialnih enot. V Parizu cenijo, da je Ho Ši Minhova vojska imela še večje izgube. Sedem in pol leta vojne v Indokini je stalo Francijo 2.853 milijard Frankov.

Afera dr. John

Nemalo zmedo med vladnimi krogi in organi državne varnosti v Zapadni Nemčiji, pa tudi v krogih ostalih zapadnih tajnih služb je minuli teden povzročil predsednik „Zveznega urada za zaščito ustave" Zapadne Nemčije, dr. Otto John, ko se je podal v Vzhodno cono. Po prvotnih domnevah, češ, da je postal žrtev ugrabitve, se je izkazalo, da je le sam pobegnil.

Zapadne tajne službe se sedaj razumljivo bojijo, da dr. John ne bi izdal mrežo njihovih agentov na Vzhodu, o kateri je bil kot šef nemške tajne službe dodobra poučen. Dejansko se je zvedelo za nekatere aretacije v Vzhodni Nemčiji, ki jih spravljajo v zvezo z Johnovim pobegom.

Doslej je dr. John dvakrat govoril po radiu vzhodnega Berlina in ostro napadel politiko Adenauerjeve vlade, ki da škoduje zaželjeni zopetni združitvi obeh Nemčij.

Etiopski cesar Haile Selasie je obiskal Jugoslavijo

Po sedemdnevnem državnem obisku je etiopski cesar Haile Selasie-Neguš v ponedeljek zvečer spet zapustil Jugoslavijo in na krovu jugoslovanske vojne ladje »Galeb« odpotoval iz Splita v Grčijo.

Ob svojem prihodu na letališče v Batajnici blizu Beograda je Haile Selasia pričakal predsednik republike maršal Tito z najvišjimi državnimi funkcionarji, ki jih je predstavil visokemu gostu. Z Negušem so obiskali Jugoslavijo tudi njegov sin princ Sahle Selasie in njegovi vnukinji princesi Sebla in Sofija Desta ter trije abesinski ministri in drugi visoki državni uradniki.

V sedmih dneh obiska cesarja Haile Selasia, ki je bil prvi najvišji predstavnik tuje države, ki je po vojni obiskal Jugoslavijo in ki je bil sprejet kot še noben drugi inozemski gost, so se vrstili razni sprejemi, slavnostna kosila in večerje ter druge prireditve na čast visokemu gostu. Drugi dan svojega bivanja v FLRJ je položil venec na grob neznanega junaka na Avali. Minuli četrtek je na svečani seji predsednik Mestnega ljudskega odbora mesta Beograd izročil Haile Selasiu listino častnega meščana. Isti dan je visoki gost obiskal več beograjskih znamenitosti, med drugimi vojni in narodni muzej ter tovarno orodnih strojev »Ivo-Lola Ribar«, zvečer pa je skupno z maršalom

Titom bil navzoč pri slavnostni predstavi Narodnega gledališča. Dan navrh je bila velika vojaška parada na čast cesarju Etiopije, na kateri so sodelovale enote beograjske garnizije in vojnega letalstva.

V soboto je Haile Selasie obiskal skupno z maršalom Titom in spremstvom obeh državnikov glavno mesto LR Hrvatske ter nato nadaljeval pot v Opatijo in Reko. Povsod na poti je ljudstvo navdušeno pozdravljalo visoke goste iz prijateljske Etiopije in predsednika republike. Dekleta so ju obsula s cvetjem. Iz Reke sta se Maršal Tito in Haile Selasie z ladjo »Jadranka« odpeljala na Brione, kjer sta prebila ves naslednji dan deloma v medsebojnih razgovorih, deloma pa na ogledu bližnjih otokov.

Med razgovori, ki sta jih imela maršal Tito in etiopski cesar in na katerih so sodelovali njuni najožji sodelavci, so ugotovili popolno soglasje v vseh vprašanjih medsebojnega interesa. V zaključnem obvestilu je rečeno, da je obisk vladarja prijateljske dežele, ki se je v minuli vojni borila proti istemu sovražniku in za iste človečanske cilje kakor Jugoslavija, mnogo doprinesel k utrditvi gospodarskih in kulturnih vezi med obema državama in k prijateljstvu med njunimi narodi, ki vsi stremijo za ohranitvijo trajnega miru v svetu. Medsebojna diplomatska zastopstva bodo v podkrepitev tega dejstva povišali v veleposlaništva.

Ob odhodu Haile Selasia iz Jugoslavije mu je maršal Tito podaril v Jugoslaviji zgrajeno jahto, Ljudski republiki Slovenija in Hrvatska pa hidrocentralo za njegovo deželo, ki jo bodo jugoslovanski tehniki v doglednem času zgradili v Abesiniji.

FRANCIJA — velesila pred težkimi problemi

Najznačilnejša poteza v položaju Francije je na eni strani njena lega med Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem, na drugi strani pa, da je s trupom naslonjena na celinsko Evropo. Tako je vedno kolebala med svojo vlogo, ki naj bi jo odigrala na evropski celini, in vlogo ter pomenom, kakršnega želi imeti v izvenevropskem svetu. Vedno je hotela biti vodilna evropska država, hkrati pa tudi svetovna velesila.

V začetku sedanjega stoletja je bila Francija, v nasprotju z drugimi zapadnoevropskimi državami, še agrarno-industrijska dežela. Njena industrija se je le polagoma razvijala, ker je prevladoval malokmečki živelj, ki ni bil kupec industrijskih izdelkov. Razen tega je Franciji primanjkovalo premoga, poraz v nemško-francoski vojni leta 1870/71 pa ji je z izgubo Lorene vzel tudi najvažnejšo industrijsko surovino — železo. Nemčija, njen najhujši tekmec, se je okrepila, francoska buržoazija pa je svoj kapital raje nalagala v inozemstvu, kjer ji je hitreje donašal velike dobičke.

Pomen priključitve Alzacije in Lorene po zmagoviti prvi svetovni vojni je za Francijo bil ogromen, saj je spet dobila precej železne rude in alzaška ležišča kalijeve soli; dobila pa je v izkoriščanje tudi premogovnike Posarja. Tako je končno le narasel pomen francoske industrije, ki se je razširila od tradicionalnih panog tekstilne in kozmetične industrije na vse sodobne industrijske panoge, med katerimi se je zlasti avtomobilska in letalska industrija močno razcvetela. V pridobivanju boksita je Francija celo zavzela prvo mesto na svetu sploh.

Kljub precejšnjemu industrijskemu razmahu pa je Francija vstopila v drugo svetovno vojno zaradi svoje politične nestabilnosti oslabljena in nepripravljena. Krivdo za to nosi v glavnem njena buržoazija, ki je videla svoj glavni cilj v velikih dobičkih, bodisi doma, bodisi v kolonijah in v inozemstvu, in ki se je vedno bolj bala delavskega gibanja kakor naraščanja nevarnosti s strani nemškega hitlerizma. Morala je torej deliti usodo vseh drugih evropskih narodov, pa čeprav se je odzivala velesilo. Le zavezniška zmaga v drugi svetovni vojni ji je dala spet neodvisnost in bolj po milosti svojih velikih zaveznikov kakor po lastni zaslugi se je spet lahko uvrstila med velesile.

Po končani vojni je Francija, kot skoro vse druge evropske države, stala pred nalogo, kako najhitreje obnoviti svoje gospodarstvo. Do danes pa ji to še ni povsem uspelo; še ni mogla prebresti vseh svojih gospodarskih težav zlasti zaradi svoje politične nestabilnosti tudi po drugi svetovni vojni. Poleg gospodarskih jo tarejo še mnogi drugi problemi, ki imajo svoje vzroke baš v njenem uvodoma omenjenem specifičnem položaju in v dejstvu, da je — čeprav velesila — popolnoma odvisna od Amerike.

Vsaj doslej je bilo tako. Kako pa se bo v naprej obnesla po videzu bolj samostojna politika novega močnega moža Mendes-Francea, ki je te dni več ali manj proti ameriški volji dosegel svoj prvi veliki cilj — premirje v Indokini, bo pokazala že bližja bodočnost. Kar vse dosedanje francoske vlade — nič manj kot 19 po koncu vojne — niso zmogle, si je Mendesova vlada postavila za najneposrednejše naloge, ki jih hoče deloma uredi ti še pred potekom tekoče sezone parlamentarnih zasedanj. To so predvsem problem severne Afrike, vprašanje Evropske obrambne skupnosti in potem gospodarsko ozdravljenje.

Pierre Mendes-France (levo) in njegov prednik Joseph Laniel (desno)

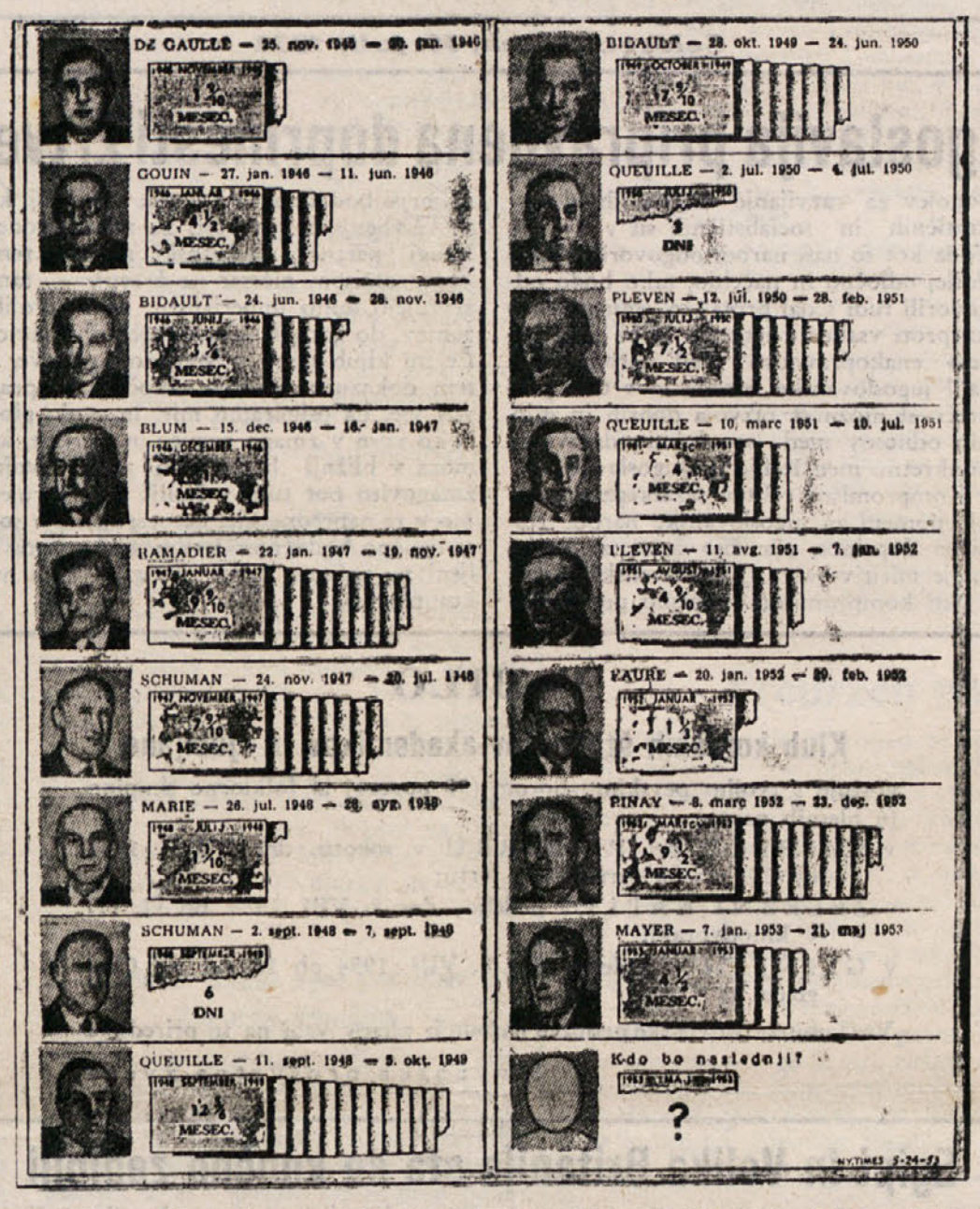

19 francoskim vladam po vojni ni uspelo gospodarsko utrditi svoje države in tudi ne rešiti vse ostale njene probleme. Često menjavanje vlad je bilo odraz povojne nestabilnosti in gospodarske šibkosti Francije, držav e vladnih kriz. Pričujoči nazorni pregled je bil objavljen med vladno krizo pred enim letom. 18. vlado (na pregledu označeno z „?") in 19. vlado je sestavil Joseph Laniel, ki ga je sredi meseca junija t. l. zamenjal novi, morda končno le pravi človek za Francijo, Mendes-France.

Slovenija izvaža vedno več industrijskih izdelkov

Na tiskovni konferenci trgovinske zbornice LR Slovenije je njen sekretar prikazal razvoj izvoza slovenskih podjetij od leta 1950 do leta 1954.

Medtem ko je znašala vrednost izvoženega blaga leta 1950 šest in pol milijarde dinarjev, je dosegla vrednost izvoza v letu 1953 že deset in pol milijarde. V zadnjih štirih letih se je torej izvoz Slovenije po vrednosti dvignil za 60 odstotkov. Pri tem pa je važna predvsem ugotovitev, da izvoz po količini v tem času ni narastel, marveč se je celo zmanjšal, in sicer od 46.000 vagonov leta 1950 na 37.000 vagonov leta 1953. To pa kaže, da se je vrednost vagonske pošiljke močno povečala, namreč za 94 odstotkov, kar je posledica sprememb v strukturi izvoženega blaga. Pred leti ja namreč izvažala Slovenija še sorazmerno veliko polizdelkov lesne industrije in razmeroma malo izdelkov druge industrije. Tako so znašali polizdelki lesne industrije leta 1952 še 60% izvoza, industrijski izdelki pa le 21%. Že leto kasneje pa je bilo razmerje prav obratno, saj je znašal leta 1953 delež lesne industrije samo še 22% izvoza, druga industrija pa je bila zastopana že z 61%. Samo v enem letu se je vrednost izvoženih industrijskih izdelkov povečala od 1.900 milijonov v letu 1952 na 4.360 milijonov v letu 1953.

Tudi letos se razvoj večanja izvoza in zboljševanja njegove strukture nadaljuje. V prvih petih mesecih letošnjega leta je izvoz Slovenije dosegel vrednost 3.382 milijonov, pri čemer znaša delež industrije 51%, metalurgije 18.1%, kmetijstva 17.3%, lesne industrije 10.9% in rudarstva 2.7%. Več kot je bilo predvideno so letos izvozile kovinska industrija, elektroindustrija ter steklarska in usnjarska industrija, manj kot se je pričakovalo pa barvna metalurgija, lesna, papirna in keramična industrija ter kmetijstvo in živinoreja. Visoko je bil presežen predvideni izvoz zdravilnih zelišč, medu in vina, dočim glede nekaterih pridelkov kot n. pr. hmelja, fižola, suhomesnate robe, jajc in nekaterih drugih še ni bila dosežena višina predvojnega izvoza. V glavnem pa tudi izvoz kmetijskih pridelkov narašča vzporedno s celotnim izvozom Slovenije.

V Sloveniji ima za nadaljnje povečanje izvoza posebno dobre pogoje med drugim kovinsko-predelovalna industrija, strojegradnja in lesno-predelovalna industrija. Zlasti ta ima največje možnosti, ker je po lesnih izdelkih Slovenije po svetu izredno veliko povpraševanje.

Za spremembo cene mleka ni nobenega povoda

Pred kratkim je imela Spodnjekoroška mlekarna v Celovcu svoj občni zbor. Iz poročil na tem občnem zboru bi pribeležili nekaj številk, ki ne bodo zanimale samo naše kmetovalce, ki so člani te zadruge, temveč tudi druge naše delovne ljudi, ki kupujejo od mlekarne mleko.

Spodnjekoroška mlekarna s sedežem v Celovcu, ki deluje razen malih izjem na področju celovškega okraja, zajema po odkupu in po prometu z mlekom dobro tretjino vsega koroškega mleka. V letu 1952 je prevzela v svojem območju 7,8 milij. kg mleka in dvignila to število v letu 1953 na 10,3 milij. kg. Mimo tega je od drugih mlekarn prevzela še 1,8 milij. kg mleka, tako da ga je predelala 12,1 milij. kg. Letos bo predvidoma prevzela 12,5 milij. kg, ker ga v zadnjih tednih prevzema po 40.000 kg dnevno. Ta količina približno odgovarja njeni kapaciteti. Zadruga vzdržuje 42 lastnih prodajaln mleka in mlečnih izdelkov.

Kakor je bilo razvidno iz poročila, je promet konzumnega mleka v letu 1953 narasel za 6,7% od prometa 1952. Sir in maslo celovška mlekarna še vedno dokupuje od drugih mlekarn.

Osrednji predmet diskusije omenjenega občnega zbora je bila spet cena mleka. Kakor vemo, je bilo pred dobrim letom, ko so mlekarne zvišale tolščobnost konzumnega mleka na 3.5%, dovoljeno zvišanje uradne cene od 2,04 na 2,12 šil., medtem ko so mlekarne zahtevale zvišanje na najmanj 2,22 šil. Znano je tudi, da oblast ni dopustila znižanja odkupne cene mleka in da je s tem ukrepom le priščipnila visoko razliko med odkupno in prodajno ceno mleka, ki je šla in gre v korist mlekarn. Iz poročila pa je tudi razvidno, da celovška mlekarna kljub tej prepovedi in kljub kriku, ki ga je v sklopu z drugimi mlekarnami tedaj zagnala, v letu 1953 ni imela nobene zgube, temveč da je odložila pomembne zneske dobička v fond obnove in v rezervni fond.

Navzlic temu pa je njenemu vodstvu uspelo „naplavšati" udeležence občnega zbora, katerih število je spričo delovne sezone bilo zelo pičlo, da so glasovali za resolucijo, s katero mekarna ponovno zahteva zvišanje cen konzumnega mleka in ki grozi, da bi se v nasprotnem primeru morala znižati odkupna cena mleka, ki jo je udruženje mlekarn „fond gospodarstva z mlekom" samovoljno in protizakonito znižalo že itak za 3 groše.

Sodimo, da pri naraščajočem prometu z mlekom, kar vsepovsod zatrjujejo, mlekarne nimajo nobene pravice do povečanja svojih dobičkov ne potom znižanja odkupne cene in tudi ne potom zvišanja konzumne cene. Povečani promet povzroči samo popolnejše izkoriščanje kapacitete naprav in avtoparka mlekarn, s čimer pa se znižajo predelovalni stroški mlekarne na liter mleka, kar pomeni, da povečani promet nujno poveča čisti dobiček mlekarne na liter mleka, ki ga spravi v promet.

Po našem mnenju mlekarske zadruge niso podjetja za kopičenje profitov, temveč so zato tukaj, da služijo tako proizvajalcem mleka kakor tudi potrošnikom z držanjem uradno določene cene mleka. To pa so — kar vidimo na primeru celovške mlekarne — brez nadaljnjega v stanju.

PO ŠIRNEM SVETU

Moskva. — Vrhovno vojaško sodišče Sovjetske zveze je te dni obsodilo na smrt bivšega prvega sodelavca Berie, D. D. Rjumina. Obtožnica mu je očitala, da je »skriti sovražnik« sovjetske države. Rjumin je svojčas vodil preiskavo v tako imenovani zdravniški aferi, ki je privedla do aretacije skupine najuglednejših zdravnikov SZ.

Karachi. — Po razpustitvi komunistične stranke v Vzhodnem Pakistanu pred nekaj tedni, je bila sedaj prepovedana KP tudi za celotno pakistansko ozemlje. V Karachiju je policija zasedla Dom sindikatov, ki je bil istočasno sedež vodstva KP Pakistana.

Hanoi. — V Hanoiu, ki ga morajo Francozi izpraznitи tekom 80 dni, je bil ustanovljen izseljeniški urad, kjer se morajo dati registrirati vsi, ki želijo biti evakuirani. Evakuacija francoskega civilnega prebivalstva v Hanoiu se je že pričela.

Pjong Jang. — Radio Severne Koreje je sporočil, da je Severna Koreja pripravljena vzpostaviti gospodarsko izmenjavo z Južno Korejo.

New York. — Glavni svetovalec Mc Chartyja Roy Chohn, član senatskega pododbora zloglasnega ameriškega senatorja, ki povsod voha in stika za komunisti in komunistično nevarnostjo, je odstopil. Od Mc Charthyjevega protikomunističnega pododbora je hotelo odstopiti že več članov, pa jih je senator osebno uspel od tega odvrniti.

Rim. — Deželni komite italijanske krščansko demokratske stranke je s precejšnjo večino izvolil predstavnika levega krila stranke Fanfanija za novega generalnega sekretarja namesto dosedanjega De Gasperija. Na zadnjem kongresu stranke je namreč levo krilo pridobilo na vplivu. De Gasperi je prevzel sicer višje, a mnogo manj pomembno mesto predsednika deželnega komiteja.

New Delhi. — Indija je ponudila nekaterim južnoazijskim deželam lahko infanterijsko orožje. To je prvi primer v zgodovini, da Indija prodaja orožje, ki ga sama izdeluje v svojih tovarnah. Proizvodnja tega indijskega orožja že baje presega potrebe indijske vojske. Kakor poročajo, gre za »prijateljske« države, ki so v tem pogledu bile do sedaj odvisne od zapadnoevropskih držav in od Amerike.

Na veličastni ljudski proslavi v Beli Krajini

Le s skopimi in pomanjkljivimi besedami moremo opisati potek in pomen veličastnega praznovanja v Beli Krajini, povezanega s spomini na velike zgodovinske dogodke: na Dan vstaje slovenskega naroda in 10-letnico pričetka slovenske državnosti. Bela Krajina je bila pretekli teden vsa v prazničnem sijaju ob slavnih in svetlih spominih. Bela Krajina je bila priča neumornega dela in truda, žrtev in uspehov ob času narodnoosvobodilne borbe. Bila je kraj številnih ustanovitev vojaških, gospodarskih, političnih in kulturnih ustanov. Skoro ves prejšnji teden so se vrstile v Beli Krajini v tem ali onem kraju proslave in odkritja spominskih plošč najrazličnejšim ustanovam. Iz pomebnih ustanov naj navedemo le nekatere glavne. V Črnomlju je leta 1944 začel z oddajami Radio Osvobodilne fronte, v Črešnjevcu pri Semiču je posloval Svet za zdravstvo in socialno politiko, v Planini se je v glavnem nahajal Invalidski pevski zbor, ki je postal že med narodnoosvobodilno borbo kvaliteta in obstaja še danes.

Že 21. julija je bilo veliko proslav po vsej s soncem ožarjeni Beli Krajini. Na Suhorju so odkrili spominsko ploščo CK LMS in Društva pravnikov LRS, na Karnižarici Stanetu Rozmanu, v Gradacu Glavnega odbora RK Slovenije, v Črnomlju Znanstvenega inštituta, na Suhorju spomenik XIV. diviziji, v Dobličah spominsko ploščo Republiški zvezi prosvetnih delavcev, v Črnomlju Državnega sekretariata za gospodarstvo LRS in Narodne banke, v Metliki na Prosvetnem domu spominsko ploščo Društva novinarjev in še številne druge.

Okrog vseh spominskih svečanosti v Črnomlju in po vsej deželi je bilo nešteto ljudsko-kulturnih in športnih prireditev. Prazniki v Beli Krajini so razgibali prav vse ljudstvo, srca so utripala krepkeje do nepopisnega zanosa.

Višek proslave je bil dne 22. julija v zibelki narodnoosvobodilne borbe v Črnomlju. Na proslavo je prihitela ogromna množica ljudi iz vse Slovenije, sosednjih krajev Hrvatske in delegacije iz Koroške, Trsta in Goriške. Da, tudi delegacija koroških Slovencev se je po nad vse zanimivi vožnji preko divno krasnega Ljubelja, Ljubljane, mimo vasi, hišic in okenc Dolenjske in Bele Krajine, udeležila veličastne, edinstvene zgodovinske proslave v Črnomlju. Množice pa so prihajale s posebnimi vlaki, motornimi vozili in drugače ter se vsako uro zlivale in napolnile vse kotičke gostoljubnega in čednega mesta. Mesto je bilo vse v zastavah, slavolokih in cvetju, zvoki partizanskih pesmi so pozdravljali goste, ki so jih cenili nad ogromno številko osemdesettisoč. Živahno življenje je zavladalo v kraju odločilnih zgodovinskih dogodkov, ki so pomenili prelomnico v razvoju zgodovine slovenskega ljudstva, ki je prav v tem kraju polagalo temelje svoje prvič v zgodovini resnične lastne državnosti in ljudske oblasti.

Predpoldne je bila najprej v Prosvetnem domu v Črnomlju slavnostna seja slovenske ljudske skupščine in udeležencev prve skupščine Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Zasedanje je otvoril predsednik ljudske skupščine Miha Marinko. Nato pa je povzel besedo podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije dr. Marijan Brecelj in v svojem govoru poudaril pomen 22. julija za slovensko ljudstvo in opisal razvoj ljudske oblasti na osvobojenem ozemlju narodnoosvobodilne borbe ter razvoj socialistične demokracije v povojnih letih.

Do okoli desete ure, ko so dospeli poslanci ljudske skupščine s svoje slavnostne seje na slavnostni prostor v Žlebu pri Črnomlju na politično zborovanje, se je zbralo na obširnem prostoru pred in okoli tribune desettisoče ljudi. Vreme je bilo prekrasno in ravno tako je bilo izredno živahno razpoloženje med ljudmi. Na častni tribuni so bili predsednik ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko, predsednik republiškega izvršnega sveta Boris Kraigher, podpredsednik izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj, člani izvršnega sveta, predsednik gospodarskega sveta Ivan Maček, organizacijski sekretar CK ZKS Vida Tomšič, predstavnik CK ZK Hrvatske, predstavniki množičnih organizacij in zastopniki jugoslovanske ljudske armade.

Veliko zborovanje je otvoril predsednik Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj, Martin Žugelj, ki je pozdravil vse številne udeležence in častne goste na tribuni. Nato je govoril predsednik izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher o pomenu borbe slovenskega naroda za svojo državnost v okviru skupne borbe vseh jugoslovanskih narodov, o graditvi države v povojnih letih ter graditvi socializma. Obširno je govoril tudi o sedanji fazi reševanja tržaškega vprašanja, o čemer poročamo na drugem mestu.

Po govoru, ki ga je spremljalo živahno pritrjevanje, so se množice živo razgibale na širnem slavnostnem prostoru. Znanci, bivši borci in sedanji graditelji nove domovine so se srečavali in pozdravljali. Posedli so v blagodejnih sencah temnih dreves in se razšli takorekoč po vsem gozdu. Vseposvsod se je oglašala pesem in zvoki harmonik ter številni pari so se zavrteli v veselem plesu. Vsi pa so se lahko okrepčali pri številnih prodajnih šotorih s pristnimi kranjskimi klobasami in dobrim vinom.

V popoldanskih urah pa so se začeli udeleženci vračati nazaj v svoje kraje. Tudi za nas, delegacijo iz Koroške, je napočil čas povratka ter smo se, medtem ko smo se še medpotoma v Dolenjskih Toplicah izdatno okrepčali in odpočili ter se v družbi tržaške delegacije prav dobro počutili, vrnili veseli, da smo prijetno preživeli veliki ljudski praznik v Beli Krajini.

NOVE KNJIGE

JUGOSLAVIJA

Dialektika prirode, Friedrich Engels (Cankarjeva založba, Ljubljana, 416 str., ppl.)

Friedrich Engels, poleg Marxa in Lenina najpomembnejši poznavalec in tvorec znanstvenega socializma, je napisal mnogo del na tem področju. Njegova dela so prav tako kot Marxova, čeprav pisana že pred 80 do 100 leti, danes še vedno in bodo tudi ostala aktualna in zanimiva.

Sicer ni stvar slehernega človeka, da se poglobi v dela znanstvenega socializma, vsakdo pa, ki bo bral Engelsovo „Dialektiko prirode", bo prevzet od jasnega in povsem razumljivega obravnavanja tudi najtežjih znanstvenih vprašanj. Ni to knjiga z neko od začetka do konca završeno vsebino, marveč je v njej nanizanih nešteto genialnih misli k raznim področjem znanosti, „včasih samo mimogrede navrženih, ki pa so velikega pomena za pravilno postavljanje in pravilno reševanje problemov iz zgodovine filozofije..." kakor pravi Boris Ziherl v svojem predgovoru h knjižici.

Seveda vsebuje obravnavanje posameznih panog znanosti od filozofije, preko prirodoznanstva, matematike, do kemije in fizike, ki sta v zadnjih desetletjih in letih doživeli prej nezasluten razmah, tudi nekaj zastarelih in dandanes že ne več povsem točnih postavk, vendar knjiga daje vpogled v visoko znanstveno znanje pisca, ki je v času, ko so elektriko itd. šele odkrivali, že napovedoval s presenetljivo točnostjo perspektive in razvoj do današnjega časa in preko njega.

Kdor koli se hoče globlje baviti in seznaniti z vprašanji znanstvenega socializma, bo rad segel po Engelsovi „Dialektiki prirode", napisani že pred 80 leti, ki je v slovenskem prevodu izpod peresa Iva Pirkoviča izšla letos spomladi v Cankarjevi založbi v Ljubljani.

Matija Majar-Ziljski

Jutri pred 64. leti je v Pragi, zagrenjen in razočaran ter vsled dolgoletnega preganjanja telesno strt, zatisnil svoje oči veliki Ziljan, narodopisec, jezikoslovec in narodni buditelj Matija Majar-Ziljski.

Njegovo življenjsko delo, prepolno borbe za narodni napredek ter za enakopravnost in bratstvo med narodi, ni pomembno le za nas koroške Slovence, marveč prav tako tudi za vse slovanske narode takratne avstrijske monarhije, ki jih je hotel vsaj jezikovno in kulturno združiti v bratsko enoto. Sploh je bil Matija Majar eden najbolj vnetih pobudnikov zedinjene Slovenije ter bratske sloge s Hrvati in ostalimi avstrijskimi Slovani, kateri ideji je posvetil velik del svojega neumornega dela.

Prvi, ki je sprožil misel, da bi se v dunajskem parlamentu zavzeli za uvedbo slovenščine v šole in urade, je bil spet Matija Majar, v katerem je takratni mladi naraščaj (Janežič, Einspieler in drugi) našel svojega vnetega učitelja. Med nemškimi šovinisti si je M. Majar nakopal sovraštvo, ki ga je tiralo na zagovor pri škofu, kateri ga je zaradi neuklonljivosti premeščal iz fare v faro, da bi mu tako onemogočil stike s slovenskim ljudstvom in narodnim življenjem.

Nedvomno moramo Matijo Majarja-Ziljskega prištevati med najodločnejše borce za pravice našega naroda, v katerem je posebno od leta 1848 dalje vneto gojil miselnost o svobodi, enakosti in bratstvu med narodi ter ga s tem krepil v narodni zavednosti in zavesti, da ima tudi naš slovenski narod iste pravice kot vsi ostali narodi.

Dr. Mirko Rupel: 34

SLOVENSKI JEZIK

Oziralni zaimek

Oziralni zaimki so tisti, ki se ozirajo na kako ime ali zaimek v nadrednem stavku: *Kdor* ne dela, (ta) naj ne jé! *Kar* si kupil, to boš lupil. To je tisti, *ki* vse ve. Vidiš hišo, v *kateri* smo prenočili? *Kakršna* mati, takšna hči.

V teh stavkih se oziralni zaimki *kdor, kar, ki, kateri*... ozirajo (nanašajo) na besede *ta, to, tisti, hišo*... Včasih to besedo (odnosnico) tudi izpustimo: kdor ne dela, naj ne jé!

Oziralni zaimki so:

1. samostalni: a) kdo, b) kar
2. pridevni: a) ki; kateri, -a, -o; b) kakršen, -šna, -šno, kolikršen, -šna, -šno.

Vsi oziralniki (razen *ki*) se lahko okrepe s členom *koli:* kdor koli ali kdorkoli, kateri koli ali katerikoli itd.

Kdor in *kar* se sklanjata takole:

1.	kdór	kàr
2.	kógar	čésar
3.	kómur	čémur
4.	kógar	kàr
5. pri	kómer	čémer
6. s	kómer	čímer

Kdor se nanaša na osebe, *kar* na stvari.

Pridevni oziralni zaimki se sklanjajo kakor pridevniki, samo *ki* se ne sklanja.

Oziralni zaimek *ki* rabimo, kadar govorimo o določeni osebi ali stvari; v odvisnih sklonih ga dopolnjujemo z osebnim zaimkom v ustrezni obliki: Prijatelj, *ki* je včeraj prišel, je zbolel. Prijatelj, *ki* si *ga* videl, je odšel. Prijatelj, *ki* sem *z njim* govoril, se imenuje Anton. Knjiga, *ki* sem *jo* dobil v dar, je zelo zanimiva.

Kakor kažejo ti zgledi, se *ki* ne spreminja, sklanja se le osebni zaimek: *ki — ki ga — ki mu* itd. Obliko *kateri* lahko uporabljamo samo za predlogi: Prijatelj, *s katerim* sem govoril... (ali: *ki* sem *z njim* govoril). Hiša, *pred katero* stojiš... (ali: *ki pred njo* stojiš).

Tu naj razložimo še svojilni oziralni zaimek *čigar*. Ta izraža pripadnost, a samo za moški spol ednine pri bitjih, n. pr. gospodar, *čigar* hišo vidiš, nas je prijazno sprejel. Drugače rabimo rodilnik zaimka *kateri*, n. pr.: Sedel sem pod hrastom, *katerega* veje so se sušile. Gospodinja, *katere* kruh ješ, je moja teta. Kupujem pri trgovcih, *katerih* blago vsi hvalijo.

Nedoločni zaimek

Nedoločni zaimki ne merijo na posamezno določno osebo ali stvar, marveč zaznamujejo osebe ali stvari iste vrste le splošno.

Zgledi: Starost je priča, kako je *kdo* preživel mladost. *Nekdo* je prišel. Usoda ne dá *nikomur* vsega. Od sladkih besedi se *nihče* ne zredi. Svet *malokomu* prizanese. *Marsikdo* tega ne ve. Ni treba *vsakomur* povedati. Le kupi, če imaš *s čim*. *Nekaj* je prišlo vmes. *Ničesar* ne vem. *Marsikaj* je izkusil. — Če vaju *katerega* zadene, brez strahu pojdi v boj! *Nekateri* kmet je gibčen pri plesu, pa okoren pri drevesu. *Marsikatera* bukev toporišče k svojemu koncu dá. Prinesi mi *kako* malenkost! *Kakšen* krajcar že prihranim. Bilo je *neki* dan tam okoli božiča.

Nedoločni zaimki so:

1. samostalni: kdó, nékdo, níkdo, nihčè, málokdo, màrsikdo, vsákdo; kàj, nékaj, nìč, málokaj, màrsikaj;

2. pridevni: katéri, -a, -o, nekatéri, málokatéri, màrsikatéri, vsaktéri; kàk, káka, -o, nékak, málokak, màrsikak; kákšen, -šna, -o, málokákšen; néki, -a, -o, slèherni, -a, -o, vsák, -a, -o, vès, vsà, vsè.

Sklanjatev. 1. Nedoločni zaimki *kdo, kaj, kateri, kak, kakšen* se sklanjajo kakor ustrezni vprašalni zaimki;

2. *nekdo, malokdo* in *marsikdo* se sklanjajo po vprašalnem *kdo:* nékdo, nékoga, nékomu...;

3. *nikdo, nihče* in *vsakdo* se sklanjajo po oziralnem *kdor:* níkdo = nihčè, nikógar, nikómur...;

4. *nekaj, marsikaj, malokaj* se sklanjajo po vprašalnem *kaj:* nékaj, nečésa, nečému...;

5. *nič* se sklanja po oziralnem *kar:* nìč, ničésar, ničémur, nič, pri ničémer, z ničímer;

6. pridevni nedoločni zaimki (*kateri, nekateri* itd.) se sklanjajo kakor pridevniki;

7. *ves, vsa, vse* se sklanjajo takole:

Ednina

1.	vès	vsà	vsè
2.	vsèga, vsegà	vsè	vsegà, vsèga
3.	vsèmu, vsemù	vsèj, vsí	vsemù, vsèmu
4.	vsèga, vsegà, vès,	vsò	vsè
5. pri	vsèm	vsèj, vsì	vsèm
6. z	vsèm	vsò	vsèm

	Dvojina		Množina		
1.	vsà	vsì	vsì	vsè	vsà
2.	vsèh		vsèh		
3.	vsèma		vsèm		
4.	vsà	vsì	vsè	vsè	vsà
5. pri	vsèh		vsèh		
6. z	vsèma		vsèmi		

Števnik

Števniki so besede, ki zaznamujejo število (a), vrstni red (b), številčne skupine (c) ali mnogokratnost (č).

Zgledi: a) *En* krivični vinar *deset* pravičnih sne. Pred *tridesetimi* leti.

b) *Prvi* maj je praznik dela. *Tretji* mesec v letu je sušec.

c) Pri hiši so *troji* delavci: zidarji, mizarji in ključavničarji.

č) Letos je žito obrodilo *deseteren* sad.

Števnikov je potemtakem več vrst.

(Se nadaljuje)

KOLEDAR

Petek, 30. julij: Abdon
Sobota, 31. julij: Ignacij
Nedelja: 1. avgust: Vezi sv. Petra
Ponedeljek, 2. avgust: Porciunkula
Torek, 3. avgust: Lidija
Sreda, 4. avgust: Dominik
Četrtek, 5. avgust: Marija Sn.

SPOMINSKI DNEVI

31. 7. 1866 Umrl skladatelj Franc Liszt — 1870 Rojen pisatelj Rado Murnik — 1892 Umrl v Pragi Matija Majar Ziljski.
1. 8. 1914 Nemčija napove vojno Rusiji.
3. 8. 1492 Krištof Kolumb je v Palosu nastopil svojo prvo pot v Ameriko — 1834 Rojen na Reki hrvatski skladatelj Ivan Zajc.
4. 8. 1789 Proglasitev človeških pravic v pariški skupščini — 1875 Umrl pisatelj pravljic Andersen — 1944 Prva večja akcija Bojeve čete na Svinški planini. Na cesti Borovlje—Šmarjeta so partizani uničili avtobus.
5. 8. 1895 Umrl Friedrich Engels, najožji sodelavec Karla Marxa — 1914 Avstro-Ogrska napovedala Rusiji vojno.

Libuče

Ob ogromni udeležbi številnih znancev in prijateljev smo minulo nedeljo zanesli na libuško pokopališče upokojenega železničarja Franca Ebnerja ter ga položili k trajnemu počitku. Veliko njegovih tovarišev železničarjev, libuška požarna bramba in godba, kmečki ljudje iz vasi in okolice in mnogo Pliberčanov je prihitelo, da so pokojnemu izkazali zadnjo pozornost in spoštovanje.

Ebnerjevo življenje je bilo izpolnjeno z neutrudnim in nenehnim delom. Kot železničar je dolgo vrsto let hodil skoro uro daleč na pliberški kolodvor, da se je ob vsakem vremenu vozil v Celovec, kjer je delal službo. V prostem času pa je rad pomagal pri kmečkem delu pri sosedih. Ko je stopil v pokoj, kar je bilo šele pred nekaj leti, se je dan za dnevom trudil in pomagal kolikor je mogel povsod, kjer so ga v sedanjem pomanjkanju delovnih moči na kmetih potrebovali. Poleg tega je s pomočjo svoje žene vzgojil šest otrok, le žal, da mu je enega sina pobrala vojna. Ostali otroci pa so do ene hčerke že vsi zaposleni v svojih poklicih.

Zadnji čas se mu je zdravje zrahljalo, iskal je pomoči v bolnišnici, toda bilo je zaman in minuli teden so mrtvega prepeljali na dom. Pokojnega Ebnerja bomo ohranili v lepem spominu, preostalim sorodnikom pa naše sožalje.

Lobnik pri Železni Kapli

V družini Tavčmanovega Tonija in žene Cilije se je rodila hčerka, ki so ji dali ime Anica. Poldrugo leto stari sinček Toni je dobil sestrico. Čestitamo!

Promet čez Ljubelj začasno prekinjen

Zaradi mednarodnih avtomobilskih in motociklističnih tekem dne 1. avgusta na Ljubelj, bo v soboto 31. julija od 13. do 19. ure ter v nedeljo, dne 1. avgusta od 9. do okoli 14. ure vsak promet z kakršnimi koli vozili zaprt.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje

priredi v nedeljo 22. avgusta

enodnevni izlet z omnibusi na Gorenjsko

Vozili se bomo preko Ljubelja in Tržiča in obiskali Begunje, Vrbo nad Blejskim jezerom in Prešernov dom, Blejsko in Bohinjsko jezero ter slap Savice in se vrnili preko Pokljuke, Bleda in Tržiča spet nazaj.

Odhod iz Borovelj ob 4.00 uri zjutraj. Povratek istege dne zvečer.

Stroški vožnje bodo znašali vključno stroškov za skupni potni list približno 50.— šil.

Prijave za izlet sprejema SPD Borovlje **do najkasneje 8. avgusta.**

Potrebni osebni dokumenti: Avstrijski potni list ali »Identitätsausweis«.

Udeleženci, ki še niso bili v Jugoslaviji, morajo doprinesti za izstavitev jugoslovanske vize tudi 2 sliki.

Ker se je prijavilo že mnogo izletnikov in je en omnibus že zaseden, prosimo, da vsi nadaljnji interesenti čim prej prijavijo svojo udeležbo.

Po naši zemlji

Podravlje so pokazale svoje delo

Navzlic temu, da so vsled lepega vremena prejšnjo nedeljo, 18. t. m., bili naši kmetje še zaposleni s spravljanjem sena, se je zbralo na kmetijski šoli v Podravljah lepo število ljudi, ki se neposredno zanimajo za probleme rastlinske proizvodnje. Taki problemi so: izbira vrst in sort poljskih rastlin, ki so prikladne za naše kraje ter vpliv količine gnojenja in gostote setve na razvoj in pridelek rastlin.

Potem ko je direktor podraveljske šole agrarni svetnik Vernik pozdravil goste, je vodja šolske poskusne postaje ing. Matevž Krasnik seznanil navzoče z njenim delom in poudaril, da postaja ni omejena samo na poskuse v Podravljah, temveč, da ima že letos na 15 mestih nastavljene poskuse jarih žit, krompirja in koruze onih sort, ki sodijo med ožjo izbiro za naše kraje. Podravlje kot centralna postaja pa imajo nalogo, da temeljito preskušajo vse nove vrste in sorte kmetijskih rastlin ter sredstva za povečanje donosa in jih primerjajo z dosedanjimi. Šele to, kar se bo v Podravljah izkazalo kot dobro, bo šlo v poskuse na teren in pozneje v prakso našim kmetom in v dejavnost Južnokoroške semenarske zadruge.

Ob tolmačenju primerjav na lepo urejenem poskusnem polju so lahko udeleženci študirali smotre dela poskusne postaje. Primerov za spoznanje dobrega od slabega ter priporočljivega od nepriporočljivega je bilo doslej dovolj. Saj je na poskusnem polju poleg številnih, pri nas še ne udomačenih, toda zelo donosnih rastlin videti 5 sort jarega ječmena, 8 sort ovsa avstrijskega izvora ter cela vrsta ovsa inozemskega izvora. Poleg krompirja in pese so v poskusih močno zastopane tudi beljakovinske krmne rastline in koruza. Samo koruze je v poskusu okoli 25 sort. Če upoštevamo še to, da je ob tem številu poskusov bilo mogoče opazovati še razliko v gostoti setve in v gnojenju, je jasna zanimivost takega ogleda za slehernega našega kmetovalca.

Udeleženci so imeli tudi priložnost, da so si ogledali napredek v živalski proizvodnji, kjer jih je presenetil hlev okoli 40 krasnih prašičev in vidne spremembe v goveji čredi, ki obeta že letos povprečno molznost 3.000 l. mleka na kravo. Na polju so udeleženci videli odlični nasad semenskega krompirja in posevke jarega ječmena in ovsa, ki sta priznana za seme.

Nedeljski obisk v Podravljah je pokazal prve, z velikimi predhodnimi težavami povezane uspehe našega zavoda v korist in dobro našim kmetovalcem, v prvi vrsti pa kmečki mladini.

Reple—Blato

Neko nedeljo v prvi polovici julija so imeli v vasi Reple v občini Blato lepo vaško slovesnost, katere so se udeležili tudi številni gostje iz sosednih vasi ter tudi iz Pliberka. Proslavljali so namreč 25-letnico obstoja požarne brambe ter so obenem posvetili novo nabavljeno brizgalno svojemu plemenitemu namenu.

Pred petindvajsetimi leti so v Replah ustanovili požarno brambo, pravzaprav »Freiwillige Feuerwehr Replach«. V tistem času so še ozkosrčni šovinisti skušali izkoriščati požarne brambe na našem ozemlju kot družabna torišča v ponemčevalne namene. Toda časi se spreminjajo in so se razvili v tem pogledu na boljše in lepše sožitje na Koroškem. Po minuli nacistični vojni so tudi v tej vasi spoznali, kam vodi prenapeti nacionalizem in narodna nestrpnost. Reple so postale mirna vas in kraj lepe medsebojne sloge v soseski, kar priznavajo tudi okoliške vasi. Zato ni čudno, da so na dan proslave prihiteli številni udeleženci v vas in se tudi nihče ni spotikal nad tem, v kakšnem jeziku so se ljudje razgovarjali. Zaradi tega je tudi prireditev potekla v zadovoljstvo vseh.

Po blagoslovitvi brizgalne je spregovoril o človekoljubnem pomenu požarnih bramb okrajni načelnik požarnih bramb Rogy iz Velikovca. Za njim je povzel besedo župan Mirko Kumer in je v svojem govoru izrazil priznanje Replanom za njihovo 25-letno požrtvovalno delo v okviru požarne brambe v korist skupnosti ter nesebične pomoči bližnjemu. V medsebojni slogi so postavili shrambo za orodje, nabavili prvotno ročno brizgalno in zgradili vodni bazen. Danes pa izročajo svojemu namenu motorno brizgalno, h katere pridobitvi jim je župan iskreno čestital, ker je za nabavo modernega gasilnega orodja pokazala veliko razumevanje tudi občinska uprava ter prispevala 16.000 šilingov. Z novo motorno brizgalno se je požarna bramba v Replah zelo okrepila in bo lahko v potrebi požarne nesreče izdatno pomagala.

Po oficielnem delu se je razvila sproščena veselica, godba, ples, in trajala do jutranjih ur.

*

Prav tako so minulo nedeljo v majhni in iskreni slovesnosti praznovali v vasi Blato dograditev vodnega bazena, ki so ga vaščani družno in s pomočjo občine zgradili letošnjo pomlad. Vsaka hiša je prispevala po dva delovna dneva ter so se nekateri, na primer Milač, Zupanc in drugi, izkazali še preko tega posebno požrtvovalne. Ob zaključku te slovesnosti in veseli, da imajo v vasi to koristno napravo, so samoumevno v prijetni družabnosti pri Milaču in ob navzočnosti župana, izpili na večer sodček piva.

Kotmara ves

Zaporedoma smo imeli pri nas dva pogreba, kjer smo izročili materi zemlji staro mamico in mlado deklico. Dne 20. t. m. je umrla Ana Ratz, p. d. stara Vrdovnikova mati na Brdeh pri Kotmari vesi. Pokojno mater smo pokopali minuli petek. V nedeljo pa smo zanesli na pokopališče malo Lojzko, hčerko Marije Hedenik v Čahorčah. Preostalim sorodnikom naše sožalje! —

Minulo nedeljo so se spet spoprijeli člani naše požarne brambe s klubom športnikov na ledu v povratnem nogometnem tekmovanju. Zanimanje vaščanov za te domače športne tekme je veliko ter so gledalci tudi nestrpno pričakovali končni rezultat. Spet so odnesli zmago športniki na ledu v razmerju 8 : 6.

Podrožčica

Športno društvo ASKÖ — Podrožčica bo priredilo v soboto dne 31. julija 1954 ob 20.30 uri v Podrožčici »poletno nočno slavnost« (Sommernachts Fest). Pri prireditvi bodo sodelovali tenorist Oswaldo de Cillia, humorist Franc Brunner, pomnoženi plesni orkester beljaške železničarske godbe in pevski zbor iz Podrožčice in Svaten. Prireditev bo pod pokroviteljstvom deželnega glavarja Wedeniga.

Prireditev bo na romantično pripravljenem slavnostnem prostoru v gozdni jasi nad Kandutom. Stotine belih in rdečih žarnic bo razsvetljevalo gozd in skale. Na vzpetinah med drevesi in skalnatimi stenami so postavljene mize in bodo razsvetljene z žarečimi svečami. V rdeče razsvetljeni skalnati votlini je pripravljen romantičen bar, kjer bodo stregle lepe ženske. Dva kuharja bosta zaposlena s tem, da bosta ob odprtem ognju skrbela za teščenje gladu, in v vinski sobi bodo na razpolago izbrana vina. Plesišče, ožarjeno po žarometih, pričakuje veselih plesalcev.

OPOZORILO

Kadar prihajajo naši ljudje k nam iskati raznovrstno pomoč, se često dogaja, da pridejo v zadnjem trenutku pred kakim terminiom, ko jim je le še težko ali pa sploh že nemogoče pomagati. Zato opozarjamo vse, ki zlasti v pravnih zadevah, raznih prizivih in pritožbah in sploh kadar se jim zdi, da kakšna zadeva ni pravilno rešena, želijo pomoč, posredovanje ali nasvet, da se vedno pravočasno zglasijo v našem sekretariatu. Pazite, da v svojo škodo ne zamujate važnih terminov, ker zamotane zadeve v zadnjem trenutku dostikrat ni več mogoče dovolj temeljito proučiti in pomoč potem ne more biti učinkovita!

Sekretariat DFDL.

Lovanke—Sele

Tako bomo naslovili kratko poročilo o dogodku, ki se je minulo, vse v soncu se kopajočo poletno nedeljo odigral v Lovankah. Ta dan sta sklenila zvezo za življenje mlada človeka, ki ju je mnogo skupnega približalo k trajni skupni življenjski poti.

Sele zato, ker je v tej planinski vasi tekla zibelka Irmi Makovi, kjer je rasla in se razvijala v planinskem vzdušju deklica in črpala narodno zavest, vzore napredka ter predanost naši skupni stvari iz zdravih korenin zavedne družine.

V Lovankah pa je tekal po gmajnah mali Andrej Božič, opazoval življenje in prav tako po zgledu staršev in prirojenih moralnih vrlinah usmeril življenjsko pot v vrste naše slovenske skupnosti.

Irma in Andrej se še nista poznala, dokler nista že zelo mlada aktivno začela sodelovati v naših skupnih prizadevanjih. Že med vojno, še bolj po vojni, sta vse svoje mlade sile posvetila delu v naših narodnih ustanovah. Podrobnosti ni treba pripovedovati, ker itak pozna dobršen del koroških Slovencev Irmo kot bivšo nameščenko SKZ, organizatorko in delavko v mladinski in drugih organizacijah in sploh kot spretno organizacijsko in pisarniško moč. Pravtako je Andrej, ki je med tem končal tudi študij na učiteljišču, povsod, kamor je bil postavljen in kjer je bilo treba, založil v službo za skupne koristi vse svoje sposobnosti in sile.

Ni čudno, da sta se ta mlada človeka v enakousmerjenih prizadevanjih, čeprav vsak na svojem področju, našla, vzljubila in končno minulo nedeljo sklenila zvezo za življenje.

V tihi vasi Lovankah, obrobljeni z zelenimi gozdovi, med žitnimi polji in travniki, je bilo ob tem dogodku razigrano življenje. V domači gostilni so se zbrali ženitovanjski gostje in z novoporočenim parom v iskreni domačnosti po domačih običajih veselo praznovali pomembni dogodek.

Mlademu paru, Irmi in Andreju, iskreno čestitamo in »da bi sijalo sončece na njuno drobro srčece« na mnoga leta, pravtako kakor je bil sončen dan njune poroke!

Žihpolje

Na področju naše občine je minuli petek zvečer divjala močna nevihta. Nenadni silni naliv je v najkrajšem času povzročil, da so vode nevarno narasle ter je silen vihar, ki je potegnil z okoli 90 km brzine tik pred nevihto, izruval znatno število dreves s koreninami vred. Po nekaterih straneh pa se je usula gosta toča v precejšnji velikosti ter je ponekod ležala do 20 cm visoko. Najbolj prizadete so bile vasi Vrsta ves, Čedram in tudi v kotmirški občini Medretram. Velik del letošnje letine je uničen, nepožeto stoječe žito pa popolnoma omlačeno.

Korošci in Korošice!

Vabimo vas, da obiščete koroški velesejem — avstrijski lesni velesejem — v času od 5. do 15. avgusta na novo izgrajenem velesejmskem prostoru v Celovcu.

Nad 1000 razstavljalcev iz Avstrije, Nemčije, Italije, Jugoslavije in drugih dežel bo na velesejmu razstavljalo najnovejše iz industrijskega, gospodarskega in drugega produkcijskega področja. Poleg tega bo videti zanimive posebne razstave, kakor na primer posebno razstavo „embalaža", „lesni sortiment" in „paviljon iznajditeljev" ter drugega več.

Prvič bodo obiskovalci koroškega velesejma imeli priložnost, da se s sprejemom brezplačne srečke z velesejmsko izkaznico udeležijo velesejmske vrednostne loterije. Kot glavni dobitek je predviden Steyr-Fiat 1100 Nuova ter nadaljnjih 1500 dobitkov, ki jih bodo dobitniki lahko z izkaznico o zadetku po svobodni izbiri v vrednosti dobitka dvignili pri raznih tvrdkah.

Vsem obiskovalcem velesejma dovoljuje avstrijska zvezna železnica 25-odstotno znižanje voznih cen. Letos morejo prvič tudi dnevni obiskovalci v razdalji do 250 km zahtevati ob povratku 25-odstotno znižanje vozne cene. Avstrijska pošta dovoljuje obiskovalcem na vseh poštnih avtobusnih linijah na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem, vključno linijo Graz—Celovec, ki se izkažejo z dnevno velesejmsko karto in voznim listkom o prihodu, pri povratku 50-odstotno znižanje vozne cene.

Korošci in Korošice! Obiščite koroški velesejem z velikim in bogatim zabavnim parkom!

Prezidij velesejma

Svetišče rodovitnosti in sreče v Koreji

Čeprav je tri leta trajajoča vojna vihra, v kateri sta se sovražni armadi podili po opustošeni deželi z enega konca na drugi, razdejala na tisoče vasi in mest, pa se je zaradi odročnosti — sredi gozdov in daleč od važnih prometnih poti — ohranila s svojimi spomeniki starodavna Koreja, ki je kazala že v osmem stoletju visoko kulturno stopnjo.

Ko je dal kralj Sueng Jong, trinajsti vladar starega Koryo — tako se je imenovala Koreja takrat — zgraditi svetišče v Tongoriju, so morali njegovi delavci in kamnoseki prehoditi dolgo pot iz rodovitnih dolin globoko v osrčje gozdnatih hribov, da so sezidali in izklesali »sveti kraj« daleč od vsakdanjih rev in težav ljudi.

Prav tako je bilo tu kot pri kraljevski grobnici, zgrajeni za stoletja. Praske in prepiri tujih mogotcev so se odigrali daleč od teh odročnih svetišč, tako da stoji romarski kraj Tongori sredi gora še danes tako kot pred tisoč leti.

Papasan in Mamasan se imenujeta velikanska kamnita kipa, h katerim romajo korejske žene že od davnih dni, da bi si izprosile pri Budhi rodovitnost zase in srečo za svoje otroke.

Nerodovitni kraljici Jong — pripoveduje ustno izročilo — sta se prikazala v sanjah dva sveta moža. Žejna sta bila, kraljica pa jima je dala v sanjah vode. Zato sta ji obljubila blagoslov otrok, če bo zgradil kralj, njen mož, milostnemu Budhi svetišče v Tongoriju, sredi globokih gozdov.

Zgodilo se je po njunem nasvetu. Kraljica se je veselila obilnega naraščaja. Od tistih davnih dni pa vse do našega časa prihajajo korejske žene v to posvečeno dolino prosit Budho zase in za svoje otroke.

Star lama skrbi za svetišče, moli starodavne molitve, udarja na gong in sprejema darove, ki potem najdejo pot v njegovo kuhinjo. Použije jih v imenu bogov, obred pa je tako svečan, da napravi precejšen vtis tudi na tujca, ki sicer nič ne da na take stvari.

Strela ga je oplazila

V Rumi, malem mestu v bližini Beograda, je doživel Andrija Branjo, po poklicu nameščenec, nekaj kar se zlepa ne primeri živemu človeku. Vanj je udarila strela, a je ostal živ.

Bilo je proti sedmi zjutraj. Andrija se je pripravljal, da odide na delo. Deževalo je. Odprl je kuhinjska vrata in se ogledal po vremenu. V roki je imel prižgano cigareto. Iznenada je začutil, kako da se je nekaj zaletelo vanj, hkrati pa, kot da je padlo po njem dvoje težkih pesti. Kaj se je zgodilo potem, se ne spominja več, njegova žena Kata pa takole pripoveduje:

»Bila sem v kuhinji, tudi otroka sta že vstala. Nenadoma je nekaj počilo in se zabliskalo. V trenutku je oba otroka odneslo. Eden je padel na posteljo, drugega pa je odneslo v spalnico skozi odprta vrata. Stekla sem k njima. Bleda sta bila v obraz, vsa prepadena, a sta si kmalu opomogla. Pogledala sem proti vratom, kjer je stal mož. Začutila sem strašen pritisk in nekakšen ogenj v obrazu. Andrija je stal kot okamenel, trenutek nato pa se je zvrnil po tleh. Začel je vpiti na vse grlo. V obraz je pomodrel, polagoma pa je postajal bolj bel. Masirala sem ga in polagoma je prišel k sebi, pogledal me je in takoj prosil za skodelico mleka, kar pa mu je takoj dalo nekaj moči.«

Pri tem edinstvenem primeru je še nekaj zanimivih podrobnosti. Strela je udarila v Andrijo in pustila sledove na njem. Čez vso desno stran hrbta se vleče kačasta opeklina, ki se nadaljuje čez pas in zadaj po nogah vse do peta. Opekline Andrijo zelo bolijo.

Cigarete, ki jo je kadil, ko ga je oplazila strela, niso mogli nikjer najti. Vse žice na dvorišču pred hišo so pretrgane. 30 m dolga antena pa se je stalila.

Napajališča za ptice v pustinjah

Kalifornijska državna komisija za ribištvo in divjad je sklenila napraviti v suhih severozahodnih delih države napajališča za ptice. Po vsej državi bodo zgradili kakih dva tisoč takih napajališč, ki bodo imela obliko kolkastega bazena s prostornino več tisoč kubičnih metrov, tako da bo dovolj vode za vse leto. Ti bazeni bodo povezani s podzemeljskimi zbiralniki deževnice.

Posebno lovci upajo, da se bodo zaradi teh naprav jerebice znatno razmnožile.

„Ne govorite z ušesi, ne poslušajte z usti!"

Če bi dandanes brali kje tak napis, bi najbrže mislili, da ga je napisal ne prav bistroumen šaljivec. Medtem pa so deščice s takšnimi nenavadnimi napisi visele nad vsemi telefoni za javni razgovor še pred kakimi šestdesetimi leti. Zakaj je bilo nenadoma potrebno ljudi učiti, kako naj se pogovarjajo?

Ko je zraslo mnogo velikih mest, je bila v mestu samem potrebna posebna zveza, hitra, in kar je glavno, neposredna. Nastala je potreba po razgovoru na daljavo. Kolikšna je bila potreba, bo pokazalo tole dejstvo.

14. marca 1876. leta se je javil v uradu za iznajdbe Graham Bell. Prinesel je kazat načrt za aparat, »ki oddaja človeški govor na daljavo«. Čez dve uri je v urad prišel drugi iznajditelj — Grey. Tudi ta je napravil podoben izum. Greyu patenta niso priznali — patent pa je dobil Bell. Istega leta je Bell že razkazoval svojo iznajdbo na razstavi v Philadelphiji. Telefonski aparat je vzbudil splošno pozornost kot zabavna znanstvena igračka. Tedaj ni nihče slutil, da ima ta »igračka« tako prihodnost. Vendar so se že istega leta 1876 pojavili telefoni za javno uporabo.

V eno in isto trobljo so najprej govorili besede, na to pa k njej pristavljali uho in poslušali. Pri pogovoru je bilo treba vedno obračati glavo zdaj na to zdaj na ono stran. Hitrega pogovora se je bilo težko navaditi. Zaradi tega so nad aparati tudi nameščali ta smešni napis.

V prvih telefonih se je glas oddajal slabo razločno in samo na bližnjo razdaljo. Kajti, čim daljša je žica, tem večji odpor nudi električnemu toku. V Bellovih telefonih pa je delal samo zelo slab indukcijski tok, ki je komaj malo stresel opno sprejemnega aparata. Celo na kilometer daleč je le s težavo bilo razločiti posamezne besede. Potrebno je bilo napeto poslušanje. Toda kmalu je zelo preprosta iznajdba zelo povečala i slušnost i oddaljenost telefonskih pogovorov.

Uporaba radarja v mirnem času

Radar k sreči ni uporaben samo za vojne namene, marveč mnogo koristi v mirnem času. Radar imajo naprimer danes vse večje potniške ter tovorne ladje, potniška in tovorna letala. Kljub temu, da je cena radarja zelo visoka, se ga vseeno izplača nabaviti, ker ladjam omogoča varno vožnjo. Ladje so same vredne več milijonov, poleg tega pa vozijo dragocene tovore. Ladja z radarjem je varna pred trčenjem z drugimi ladjami ali z ledenimi gorami pri vsakem vremenu, tudi ponoči in v megli, ki je za pomorščake večna nevarnost. Iz časov pred iznajdbo radarja je n. pr. dno Rokavskega kanala med Anglijo in Francijo kar posejano s potopljenimi jadrnicami in ladjami. Kapitani modernih ladij so rešeni teh skrbi. Sedeč v kabini vidi celo ponoči vse okoli sebe do 50 km daleč.

Moderna tehnika in znanost sta tudi tu pomagali ljudem. Kdor pozna ali pa si more predstavljati odgovornost ladijskega kapitana že v mirnem času, kaj pa šele v vojni, ki jo ima pri vodstvu zaupane mu ladje, ljudi in tovora po tako nevarnem elementu, kot je morje ponoči, v megli ali pa kadar je razburkano, si lahko misli, da je iznajditeljem radarja malokdo tako hvaležen kot so jim pomorščaki.

Hladilni lak

V vročih poletnih dneh pride človeku večkrat na misel, kako bi se ohladil. Tako so pri neki družbi, ki izdeluje lake, iznašli posebno vrsto laka, ki ima to lastnost, da zniža notranjo temperaturo prostorov, ki so prevlečeni s takim lakom. Prvi poizkus so napravili s hišico iz galvaniziranega jekla, ki je bila postavljena na sonce. Prevleka s posebnim hladilnim lakom je znižala notranjo temperaturo hišice za nekaj stopinj pod istočasno temperaturo okolice v senci.

Leteči kuščar

Na Filipinih živi kuščar, ki uporablja pri letenju po zraku kot krila dva kožna izrastka, ki ju zvije in zloži, kadar je pri miru. Varuh ptičjega oddelka v čikaškem prirodoslovnem muzeju je opazoval kuščarja, ki je letel z enega drevesa na drugo 5 metrov daleč. Pri takem letu izgubi kuščar komaj poldrugi meter na višini. Ko kuščar skoči z vrha drevesa, najprej pade za kak meter, nato pa razpne kožni gubi in jadra po zraku. Na srečo je žival majhna, saj doseže samo 10 cm dolžine.

REŠITEV ZADNJE KRIŽANKE

V o d o r a v n o : 1 most, 4 milo, 8 sr, 10 li, 12 en, 14 proso, 17 ko, 18 zob, 20 oče, 21 sok, 22 en, 24 ar, 25 prostoren, 27 ar, 28 ač, 30 moč, 32 dim, 34 Ana, 36 ol, 37 Nacek, 39 at, 40 ro, 41 in, 43 meči, 44 otok.

N a v p i č n o : 2 os, 3 srp, 5 ilo, 6 li, 7 jeza, 9 počitnice, 11 roka, 13 no, 15 ro, 16 se, 17 ko, 19 berač, 21 sreča, 23 nor, 24 ara, 26 umor, 29 mati, 31 ol, 32 da, 33 me, 35 na, 37 noč, 38 kit, 40 re, 42 no.

Anton Ingolič:

Želja

24

»Gospod ravnatelj, hvala vam za dobroto,« je spregovorila vihravo in nadaljevala nič manj zmedeno. »Gospod, dobri ste! Do vseh svetih bom plačala. Vidite, koča je slaba, zemlja tudi. Vinograd se je že izrodil, jablane se lomijo od starosti, težko je, težko. A potrudila se bom. Boste videli. Hvala vam, hvala. Povabila bi vas v hišo, pa otroci vse zamažejo. Postregla bi vam, pa nimam s čim. A jeseni, gospod, bom imela. Malo zraste na mojem, a je dobro.«

Sčasoma se je pomirila in Dobnik se je razgovoril z njo o vsem mogočem. Opazil je, da ni tako hlapčevska kot Svenšek. V njenih besedah in kretnjah je bilo nekaj, kar jo je delalo prikupno.

»Skoraj ves dan sem na delu drugod,« je že pripovedovala naravno, »od svojega ne moremo živeti, zato za svoje pogosto zamudim pravi čas. Tudi nimam škropilnice; moram čakati, da poškrope sosedje.«

Med njunim pogovorom so prišli otroci na prag. Dobnik se je zganil, ko je zagledal blede, slabotne in slabo oblečene otroke. Najmlajši je bil samo v srajci, Mihec je imel raztrgane, prevelike hlače, deklica pa izprano obleko, ki je bila na mnogih mestih raztrgana, da se je videlo suho telesce.

Bilo mu je, da bi kočarici zaradi vere, ki so jo razodevale njene oči, in zaradi njenih bednih otrok povedal nekaj lepega. Ozrl se je po vinogradu, iščoč pravih besed.

»Svenšku bom naročil,« je čez čas vzkliknil sproščeno, »naj vam poškropi, ko bo čas, da vam peronospora ne uniči pridelka. Tudi galico naj vzame mojo. Jeseni morate prinesti tisočak, ker gospodje ne bodo hoteli čakati dalje. Škoda bi bilo izgubiti, kar imate. Svenšku bom naročil, naj vas najame, kadar bo potreboval težake. Jutri pa pridite k meni v mesto, otrok ne morete imeti tako raztrganih.«

Segel je Jusovki v roko in se pognal v strmino proti Turkuševi koči.

Stari preužitkar je pasel.

»Pasete?« je pozdravil Dobnik in se ustavil nekaj korakov pred starcem.

Turkuš se je odkašljal in suho odvrnil: »Pasem.«

»Soseda sva postala,« je nadaljeval Dobnik nekoliko v zadregi, kajti starec se ni zmenil zanj.

»Sem že slišal, da ste kupili Svenškovo. Poceni ste dobili, vredno je dvakrat toliko,« je naposled hladno spregovoril. »Mi Haložani si ne znamo pomagati, nimamo pa nikogar, ki bi se potegnil za nas, zato bomo počasi izgubili vso zemljo.«

Dobnik se je prestopil; čutil je, da ni dobrodošel. Še nekaj trenutkov poprej se mu je zdelo, da je dobrotnik. »Hotel sem vas pozdraviti, ker sva soseda,« je dejal zmedeno, pogledal v trdi starčev obraz in se poslovil. »Pa zbogom, sosed!«

»Srečno, gospod!« je odzdravil Turkuš, ne da bi pogledal za Dobnikom.

Vendar se je Turkuš v mislih še nekaj časa ukvarjal s svojim novim sosedom. Spomnil se je na Mundo, na Koresa in drugo gospodo, ki je prišla na podoben način do haloških posestev.

Saj vas poznam, je godrnjal, sprva je bil vsakdo kakor tale gospod, plačeval je dobro, pustil kmeta, ki je postal viničar, da je delal po svoje, tudi z nami se je pogovarjal ljubeznivo. A kmalu, prekmalu se je izkazalo, da bi rad — kot drugi — živel od naših žuljev. Gospod je gospod, pa naj se piše tako ali drugače, naj ga je zibala kmečka ali mestna mati, Slovenka ali Nemka.

Medtem ko se je Turkuš dušil zoper gospodo, je Dobnik poparjen zavil k Mundovim.

Slapar je žarel, tudi Mundovi ženi so se oči bleščale. Na mizi pred njima je stalo nekaj praznih buteljk, v čašah, podobnih kelihom, se je zlatilo vino.

Mara je vstala ob Dobnikovem prihodu in mu ponudila roko.

»Čakala sva vas,« je rekla gostoljubno.

»Ivan je novopečeni vinogradnik, zato se za vsako stvar zanima bolj, kakor bi bilo treba,« se je zasmejal Slapar, poiskal prazno čašo in jo natočil.

Dobnik je prisedel. Pil je in prigriznil; ni se mogel prav vživeti. Čutil je, da teče med svakom in Mundovo ženo še druga govorica, ne samo tista, ki jo je slišal. Čeprav ni bil žejen in mu vino ni dišalo, je izpil nekaj čaš do dna. Moral je piti. Da bi potlačil čustva in misli, ki so ga še malo prej begale, se je vrgel v živahen razgovor. Govorili so o vsem: o življenju v Starem mestu in Halozah, o vinu, knjigah in filmih. Slapar je spet imel eno svojih »zgovornih ur«.

Ko sta bila z Milanom sama, je Dobnik napeljal pogovor na svoje posestvo.

»Nimam pravega veselja z njim in ga najbrž nikoli ne bom imel,« je rekel.

Slapar se je široko zasmejal. »Ivan, sentimentalen si, čeprav si posojilniški ravnatelj. Povej, ali si ti spravil Svenška ob posestvo, ali si ti kriv, da je viničar na zemlji, ki je bila prej njegova?«

»Nisem, toda . . .«

»Če ne bi bil vzel ti, bi bili kupili drugi, ki bi bili tega ubogega trpina že zdavnaj pognali z zemlje, da bi se zdaj kdo ve kod potikal. Sicer pa, ali misliš, da je temu preprostemu človeku res tako hudo,

Sveži sadeži kot kozmetična sredstva

V množici kozmetičnih sredstev ne smemo pozabiti tistih, ki nam jih narava sama ponuja in ki učinkujejo, če jih pravilno uporabljamo, mnogo bolje kot za drag denar kupljena lepotila.

Že Rimljanke so cenile jagode kot izvrstno sredstvo za nego kože in so delale iz njih in smetane mazilo, ki je baje pomlajevalo kožo.

Tudi danes lahko uporabljamo jagode v kozmetiki. Jagode stisnemo z žličko, utremo jagodin sok nežno v temeljito očiščeno kožo in ga pustimo nekako četrt ure na koži. Nato ga speremo z mlačno vodo in kožo rahlo namastimo z mandeljevim oljem ali pa s smetano. Nezrele ali jagode svetlejših vrst nimajo pravega učinka, zato moramo uporabljati le zrele temnordeče sadeže. Po takšnem zdravljenju bo koža postala mehka,dišala bo osvežujoče in bo prožna. Isti učinek na kožo kot jagode imajo tudi maline, ki jih uporabljamo predvsem v večerni kozmetiki.

Važno in še bolj uporabno lepotilno sredstvo so kumare. Uporabljamo zlasti olupke ali pa manjše koščke celega sadeža, s katerim natremo kožo. Kasnejše spiranje z vodo ni potrebno, pač pa moramo kožo že prej s toplo vodo temeljito očistiti, ne da bi pri tem uporabljali milo ali pa kakšne maščobe.

Mesto kumarc lahko uporabljamo tudi zrele paradižnike, katerih sok namažemo na kožo in ga po desetih minutah splaknemo z mlečno vodo. Amerikanski zdravniki menijo, da morejo vitamini prehajati v telo skozi kožo, zato zelo priporočajo uporabo paradižnikovega soka, ki vsebuje mnogo vitaminov.

Žene z mastno kožo morajo poleg paradižnikovega soka uporabljati tudi citrono. Citronin sok nekoliko beli in stiska kožo, ki postane lepo napeta. Prekomerno porjavelo kožo lahko pobelimo, če jo vsak večer namažemo s citroninim sokom in nato rahlo namastimo. Nežne plavolaske naj uporabljajo za svojo kožo sok kiselkastih oranž, za brinetke pa je priporočljivejši citronin sok. Brinetkam priporočajo tudi uporabo soka rabarbare, ki ji primešamo nekoliko kapljic glicerina.

Nega mastne kože je neprimerno težja kot pa suhe. Sreča je, da imamo v surovem krompirju sredstvo, ki pomiri razdražene lojnice in regulira pri stalni uporabi njih prekomerno izločanje. Uporaba krompirjevega soka je zelo enostavna. Svež, zdrav krompir previdno operemo, nato ga posušimo in narežemo v majhne rezine, s katerimi namažemo očiščeno kožo. Kožo ne umijemo, temveč pustimo, da se krompirjev sok posuši. Za kozmetične namene so posebno priporočljive močnate vrste krompirja. Krompir je tudi izvrstno sredstvo za omehčanje mozoljev in sojedcev. V ta namen naredimo krompirjevo kašo in jo še vročo namažemo na gazo in potem položimo na obolelo kožo. Postopek nekajkrat ponovimo in uspeh ne bo izostal.

In če si prebleda, ne uporabljaj umetnega rdečila, temveč si s pesinim sokom

KRALJICA ZDRAVILNIH VRELCEV
pri obolenjih: **žolča, jeter, želodca, dihalnih organov,** kakor tudi pri **stvarjanju peska** in **kamnov v ledvicah, žolčniku** in **mehurju, odlična** pri **gorečici**

rahlo namaži lice. Ko se je sok posušil, si lica nežno napudraj in ne bo se ti treba bati, da bi ti sok razjedel kožo, kot se to dogaja, če uporabljaš umetna rdečila.

Med — zdravo živilo

Zdaj je čas, da se preskrbimo z medom za zimske mesece. Med je nad vse zdravo živilo, ki pa ga ne smemo uživati v večjih količinah, ker je dosti težak. Kg medu namreč vsebuje 14 g beljakovin, 750 gr. sladkorja, 190 gr. vode, vitamine in mravljinčno kislino. Medu ne uporabljamo samo za slajenje čajev in drugih jedi, temveč ga uživamo kot zdravilo proti kašlju. V ta namen je še posebej dobro, če ga zmešamo z maslom in naribanim hrenom. Znani so medenjaki, ki se zelo dolgo drže. 25 dkg medu segrej, da se speni, dodaj 20 dkg sladkorja in 1/8 vroče vode. Nato postavi v stran, ohlajenemu pa dodaj 50 dkg moke, gladko umešaj in pusti stati 8 do 10 dni. Spočito testo pregneti, dodaj cimet, 18 dkg zmletih orehov, žličko jedilne sode. Nato oblikuj medenjake, namaži z jajcem, potresi z orehi in speci.

Pristen med spoznamo, če ga kanemo v alkohol, ker se stopi, nasprotno pa ostane potvorjen med na dnu. Hranimo ga v steklenih posodah. Če pa je začel kipeti, tedaj postavimo posodo z medom v vodo, ogrevamo in pobiramo pene toliko časa, da je čist. Tekoč med prelijemo v čist kozarec.

Kako sušiš bezgove jagode?

Če sušiš bezgove jagode, potem naberi suhih, ker sicer kmalu plesnijo. Iz bezgovega cvetja naredimo zelo dobro bezgovo pijačo. Na 12 litrov vode damo osmino litra dobrega vinskega kisa, 1 kg sladkorja, sok treh limon in 6 velikih bezgovih cvetov. To pokrijemo s krpo ter pustimo na hladnem in večkrat na dan premešamo. Če je vreme toplo, bo hitro zašumelo, če je pa hladno, pozneje. Toda več kot štiri dni ne sme stati. Ko je začelo šumeti, precedi, napolni steklenice, jih dobro zamaši in postavi na hladno. Razumljivo je, da moraš uporabiti za to emajliran lonec ali stekleno posodo.

Kuharski recepti

Češnjevi cmoki

Potrebuješ 1/2 kg moke, 1/4 l mleka ali vode, žlico presnega masla, dve jajci in češnje. Polovico moke polij z vročim mlekom in hitro mešaj, da moka ne ostane v kepicah. Dodaj preostalo moko, jajca in presno maslo, naredi gladko testo, ga razvaljaj in nareži na majhne štirioglate krpe. Na vsako položi češnjo, lahko s koščico vred. Krpo zvij, da se češnja skrije, in oblikuj cmok. Kuhaj 10 minut v osoljeni vodi. Kuhane pokladaj na krožnik in če jih potrosiš s sladkorjem, jih daj z mešanim kompotom na mizo, če pa jih zabeliš z mastjo in drobtinicami, pa lahko s poljubno solato.

Surovi paradižniki, nadevani s kuhano karfijolo

Srednje debele, še trde, a dobro zrele paradižnike vrzi za trenutek v vročo vodo, da jih laže olupiš. Potem jih prereži čez pol, odstrani seme, jih malo posoli in deni v prazen prostor kuhane karfijolne cvetke. Malo popopraj, pokapaj z oljem in kisem ter serviraj z lisičkami ali tudi kakšno drugo jedjo, lahko jih naložiš okrog mesa ali testenin.

Rahle omlete z gobami

Vzemi 4 jajca, četrt litra dobre smetane ali mleka, 2 žlici moke in mast ter 1/4 do 1/2 kg svežih gob.

Gobe zreži na listke, operi in s čebulo in zelenim peteršiljem na masti prepraži. Prideni tudi nekaj strokov s soljo strtega česna. Praži, da se malo osuše. Jajca, moko in smetano ter nekaj zrn soli dobro žvrkljaj, da bo gladko. Iz tega testa peci omlete. Preden je na eni strani pečena in bi jo morala obrniti, jo na gornji, še bledi strani potrosi s pripravljenimi gobami, nato zavij in položi na plitvo pločevino. Ko si vse spekla in tako pripravila, jih potrosi z nastrganim parmezanom, malo polij z raztopljenim presnim maslom, deni v precej vročo pečico in pusti, da se zapečejo. Serviraš jih lahko tudi s solato ali s kompotom, s kako prikuho ali omako.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Tetanus je nevaren

Tetanus je latinski naziv za mrtvični krč. Ta naziv se je toliko udomačil, da ga danes splošno uporabljamo.

Bacili tetanusa žive v črevesju raznih domačih živali, predvsem konj. Zato v konjskem blatu mrgoli teh bacilov. Ko gnojimo njive, raznašamo bacile po nji-

Železnokapelski **Carinthia**
Lithion vrelci

vah. Tam se bacili pretvorijo v trose, ki so zelo odporni in lahko čakajo leta in leta, da pridejo zopet nekam v ugodne življenjske razmere, recimo, v kako rano. Tam nastanejo iz trosov zopet strupeni bacili, ki povzročajo tetanus, eno izmed najstrašnejših bolezni, kar jih poznamo.

Zemlja na njivah je večinoma okužena s tetanusom, vsaj v naših krajih. V tem oziru je nekaj boljša gozdna prst, ker ni gnojena. Veter raznaša tetanusove trose daleč naokoli. Na čevljih jih prinesemo v stanovanje, skratka trose tetanusa lahko najdemo povsod; največja nevarnost okuženja je pri delu na polju, v hlevu. Kdor opravlja ta dela bos, je vedno v nevarnosti. Če se pri delu rani in pridejo v rano bacili ali njihovi trosi, potem se čez nekaj dni, to je 6 do 14 dni, razvije bolezen.

Najprej začuti bolnik, da ga vleče v žvekalnih mišicah in to vedno bolj, tako da čez nekaj časa ust ne more več odpirati. Istočasno postanejo vse mišice vedno bolj trde in toge. Zato nastanejo težave pri hoji in pri sedenju. Ta razvoj traja dva do štiri dni. Po tem času je bolnik trd kot deska. Vrhu tega dobiva vedno hujše krče v vseh mišicah hkrati. Pri vsakem napadu krčev se duši do onemoglosti. Ti krčeviti napadi so vedno bolj pogosti in hujši, tako da stori bolnik stotero smrt, preden ga najhujši napad dokončno zaduši. Bolezen traja po teden dni ali še dalje. Če se zaradi zdravljenja bolezen obrne na boljše, popuščajo napadi po številu in moči. Ves trd pa ostane bolnik še več tednov.

Kljub vsemu prizadevanju ostane ko-

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 **Borovlje — Ferlach** Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

maj vsak drugi primer tetanusa pri življenju. Bolezen torej prav slabo zdravimo. Tem bolj uspešno pa jo lahko preprečimo, če damo ranjencu v teku prvega dneva, ko se je ranil, injekcijo zdravilnega seruma proti tetanusu. Rani se ne pozna, če je okužena s tetanusom. V tem oziru je sumljiva vsaka rana. Brezpogojno pa je potrebno, da pohiti k zdravniku nemudoma vsak, ki se je ranil pri zemeljskem, to je poljskem ali vrtnem delu, ali si je zadrl kak tujek v kožo ali je stopil na kak oster predmet in se je pri tem ranil. Injekcija komajda boli. Vse, kar se človeku zaradi injekcije lahko zgodi, je, da dobi kak teden po injekciji za dan ali dva srbeč izpuščaj. Zato nas pa injekcija precej zanesljivo varuje tetanusa.

Bodi previden in ne delaj bos v hlevu, na vrtu in na polju!

---

ker je iz posestnika, pazi, malega, prezadolženega posestnika, ki je noč in dan garal in kljub temu lezel v dolgove, postal viničar, ki sta mu odmerjena delo in zaslužek in se mu ni treba bati, da bi mu otroci od lakote umrli? Plačuješ mu več kakor drugi, živine in zemlje ima malokateri viničar toliko, pustiš ga delati, kakor se njemu zdi. Ni mu mar, kako bo obrodil vinograd. Če bo prišla toča, ne bo povabila nič njegovega, če bo peronospora uničila grozdje, ne bo on ničesar izgubil. Delo, ki ga opravlja, dobi plačano v vsakem primeru.«

»Slabo ga poznaš, če tako sodiš o njem,« se je Dobnik trpko nasmehnil. »Milan, ti sploh zelo slabo poznaš preproste ljudi, čeprav imaš vsak dan opravka z njimi.«

»Motiš se, moj dragi,« ga je Slapar hrupno zavrnil. »Prej včasih sem tudi jaz mislil, da viničarji trpe, ker morajo delati, kar jim gospodar odredi, veroval sem, da so hlapci in dekle najnesrečnejša bitja na svetu. Toda zdaj vem, da ti ljudje, ki so se rodili kot viničarji ali hlapci, ne čutijo tako ostro razlike med seboj in svojim gospodarjem, kot bi jo na primer ti ali jaz, če bi midva postala viničarja. Haloški viničar ali kočar si niti misliti ne more, da bi bilo lahko drugače, kakor je. Haloškega viničarja in kočarja sta vzgojila cerkev in samostan v najponižnejšega človeka, pomagala je še šola, kakor tudi prosvetne oblasti, razni župani in uradi, in seveda pomanjkanje, v katerem živi že stoletja in stoletja. Ti ljudje se mi zde kot sleporojeni otroci. Ali more tak otrok občutiti vso globino nesreče, ker mu ni dano občudovati cvetočih polj in travnikov?«

»Če je za navadnega viničarja res, kar praviš, česar pa ne verjamem, nikakor ne more biti res za Svenška, ki je bil dovolj dolgo sam svoj gospod.«

Slapar ni pustil Dobnika, da bi do kraja povedal, kar je hotel.

»Kakšen gospodar le! Suženj je bil že od mladih let. Dokler ni imel posestva, mu je ukazoval oče, ko je prevzel, so mu gospodarili dolgovi; nikoli se ni mogel do sitega najesti in si pogasiti žeje. Po opravljenem težkem delu ni mogel sesti pred hišo in se brez skrbi predati lepemu večeru, kakor se lahko zdaj. Skratka: bil je suženj svoje zemlje.«

Dobnik se je moral nasmehniti. »Milan, vidi se, da si meščanski otrok, ki ni videl kmeta drugje kakor v gostilni, cerkvi in uradu. Ali res misliš, da je kmet suženj svoje zemlje? Suženj naše prelepe zemlje? Samo poglej jo!« Zaneseno je pokazal skozi okno na svoje posestvo, ki je bilo v najlepšem zelenju in cvetju. »Prejle sem opazoval Svenškove pri delu. Občutil sem, kaj še vedno pomeni ta zemlja zanje. V teh cvetočih jablanah so Svenškove najlepše misli, v vinogradu je njegova ljubezen. Ker je izgubil svojo zemljo, nima zanj življenje več pravega smisla. Kot kmečki sin sem hrepenel po svojem koščku zemlje, kot kmečki sin tudi čutim, kolika krivica se je zgodila Svenšku.«

»Ah, kaj, prijatelj!« je vzkliknil Slapar, ki mu je bilo dovolj razglabljanja o usodi malega haloškega človeka, »takšno je pač življenje! Tega tepe, onega boža. Ali tebe še ni nikoli teplo? No, zdaj je pač na vrsti Svenšek. To je vse. Pustiva to. Na, zvrni čašo! Naša gostiteljica ima vino, kakor ga ne najdeš v mestu.« Trčil je ob Dobnikovo čašo. Ker se je prav tedaj Mundova vrnila, se je dvignil in zaklical proti njej: »Pridite, gospa Mara, da napijemo lepemu dnevu, Halozam, življenju!«

Tudi Dobnik je vzel čašo. Trčili so. Razgovor je spet vodil samo Slapar.

Dobnik se ga ni udeleževal ne z mislijo ne z besedo. Razmišljal je o Svenškovih. Opravičeval se je pred njimi. Ali je kupil njihovo posestvo, da bi obogatel na njihov račun? Ne! Samo za oddih, samo iz ljubezni do zemlje in kmečkega dela je kupil. Kaj bi bilo s Svenški, če bi bil kupil Nemec Wagner, ki je bil najresnejši konkurent? Ali se ne bi Svenškova rodbina danes vlačila po haloških gričih, lačna in bedna? In še nekaj! Ali ni iztrgal pest slovenske zemlje iz nemških kremljev, ki čedalje bolj grabežljivo trgajo slovenskemu človeku njegovo zemljo?

Tako si je govoril, vendar se ni mogel pomiriti.

Dvignil se je.

»Daleč je do mesta, Milan, morala bova oditi.«

Mundova ga je zadrževala z roko in besedo. »Ostanite, gospod ravnatelj! Ne bo tako hitro tema, dala sem pripraviti večerjo.«

A Dobnik se ni dal preprositi. Vleklo ga je na prosto in še dalje navzdol na cesto. Tam doli, tako je čutil, se bo šele sprostil, pozabil na Vinski vrh in vse, kar je z njim v zvezi. Ker ga le nista izpustila, je pogledal svaka s komaj vidnim nasmehom in mu dejal: »Ti lahko ostaneš, mene pa čaka delo!«

Slapar je vprašujoče pogledal Maro. Njuna pogleda sta se srečala za hip.

»Pa ostanite vsaj vi, gospod doktor!« je dejala Mundova žena kolikor mogoče mirno. »Že nekaj dni živim tu v goricah kot samotarka.«

Še nekaj besed in Dobnik se je poslovil sam.

»Gospod ravnatelj, danes dva tedna bomo praznovali moj god,« mu je dejala Mundova, ko je prijel za kljuko. »Pridite z gospo, lahko bosta tu prenočila.«

Na Vinski vrh je padal prvi mrak, ko je Dobnik stopil iz hiše.

(Se nadaljuje)

Kopunjenje petelinčkov brez operacije

Ali je to mogoče? Da, mogoče je in je v nekaterih državah že zelo razširjeno. Petelinov torej ni treba rezati in jim iz trebušne votline odstraniti spolnih žlez — mod. Isto dosežemo, če jim vsadimo pod kožo majhno tableto ženskega hormona.

Kaj je pa pravzaprav hormon? Hormoni so izločki posebnih žlez. Takšne žleze so n. pr. v možganih, ob vratu, nad ledvicami in v spolnih organih. Vsaka teh žlez izloča svoje vrste sok — hormon. Ti izločki prehajajo v kri in usmerjajo delovanje posameznih telesnih organov, da ti pravilno delujejo. So hormoni, ki pospešujejo rast, izločanje mleka, da se zbira tolšča v plasteh, dalje hormoni, ki urejajo delovanje spolovil in vplivajo na spolni nagon. Hormoni povzročajo tudi razvoj spolnih znakov — moškosti ali ženskosti.

Hormone izločajo tudi moške in ženske spolne žleze. Na primer pri petelinu vpliva hormon mod na obliko telesa in perja, da se razvije greben, na glas in petje petelina, na njegov spolni nagon itd. Nasprotno temu je ženski hormon, ki ga izločajo jajčniki kokoši.

Če petelinu odstranimo moda ali preprečimo, da bi moda izločala hormon, prenehajo vsi omenjeni znaki, ki so značilni za petelina. Petelin ni več petelin, ampak kopun, kakor rezan bik ni več bik, marveč vol.

Pri mladem rezanem petelinu ne zraste greben tako velik in tudi ni krvavordeč. Kopun je na zunaj bolj podoben kokoši. Perje je mehkejše in se bolj sveti. Ne poje in tudi sicer se mu spremeni glas. Za kokoši se ne zmeni, je pohleven in se ne tepe s petelini. Hkrati pa se bolj redi in hitro debeli, njegovo meso pa je mehko, okusno in pretkano z maščobo. Zato je pečenka iz kopunovega mesa izvrstna. Zaradi tega so kopuni precej dražji od petelinov in kokoši.

Iz tega lahko spoznate, kako je gospodarsko koristno, če mlade peteline kopunimo. Doslej smo kopunom odstranjevali moda s krvavo operacijo. To je zamudno opravilo. Petelini se morajo pred operacijo postiti najmanj 36 ur, marsikateri pa med operacijo tudi izkrvavi. Po kopunjenju se večkrat nabira zrak pod kožo, kar vpliva neugodno na razvoj živali. Tudi sicer traja dva tedna, preden začnejo rezani petelini pridobivati na teži. Za operacijo je potrebno posebno orodje, ki je precej drago in ga tudi ni mogoče zlahka kupiti. Vse to so slabe strani kopunjenja po starem načinu.

Kakor rečeno dosežemo isto, če petelinu vsadimo pod kožo tableto ženskega hormona. Moda začnejo krneti in ne izločajo več moškega hormona, dokler deluje tableta. To je bolj preprosto in pripravno kakor mučenje živali po starem načinu kopunjenja. Vstavljanje tablet gre hitro od rok, ne dogajajo se nobene nesreče in petelinom se ni treba postiti. Živali ne izgubijo nič na teži, marveč se že po petih dneh začnejo rediti. Njihovo meso se ne razlikuje od mesa rezanih petelinov. Edina pomanjkljivost je, da tableta dolgo ne deluje. Čez 8—9 tednov po hormonskem kopunjenju se namreč spet začnejo kazati značilnosti petelina: greben postaja živordeč, žival se začne drugače vesti in peti. Če pa takšnemu kopunu znova vsadimo tableto, značilnosti petelina hitro izginejo.

Kdor ne namerava kopunov rediti čez zimo. marveč že mlade prodati ali zaklati, jih lahko v dveh mesecih dovolj spita. Navadno je poleti mnogo petelinčkov, ki se tepejo med seboj in se tudi slabo redijo. Mladi petelini vznemirjajo kokoši, tako da je koristno, če jih izločimo iz reje. Zato je tedaj precej perutnine na trgu in so jo rejci prisiljeni poceni prodajati. Če pa peteline spremenimo v kopune, ne bodo več v nadlego. Čez dva meseca jih bomo mnogo bolje prodali, ker bodo precej težji kakor enako stari petelini. Zaradi boljšega mesa pa bodo tudi dražji. Kdor namerava kopune rediti nad dva meseca, lahko podaljša kopunjenje z drugo tableto. Danes ni več donosno rediti kopunov od zgodnjega poletja do konca zime, kakor je bila doslej navada.

Da bi se mladi kopuni še hitreje in bolje redili, je koristno, da se čim manj gibljejo. Zato je priporočljivo, da jih ogradimo na majhnem prostoru, n. pr. tako, da je 10 živali na 6 m². Za kopunjenje so najprimernejši petelini mesnatih pasem (rhode island, plymout rocks, štajerci itd.), ker jih uspešneje pitamo kakor leghorn in druge lahke pasme. Kopunimo lahko živali vsake starosti, vendar je najbolje kopuniti mlade petelinčke.

Tablete za kopunjenje izdelujejo tudi v naši državi. Priprave za vsajanje tablet pod kožo so mnogo preprostejše kakor za krvavo operacijo. Tudi samo opravilo je dokaj preprosto in se ga lahko priučite. Tako bi mogel vsak razumen perutninar povečati donosnost svoje reje.

Pismo kmečki mladini

O žetvi in strniščni setvi

V našem drugem pismu smo naročili, da napravite gnojilne poskuse pri žitu, ter vam pojasnili, kako naj te poskuse napravite. Ker sedaj žito ravno dozoreva, se bomo najprej pomudili pri žetvi in spravljanju pridelka teh poskusov. Pri rži prihajajo naša tozadevna navodila sicer nekoliko prepozno, toda vsled tega, ker je rž močno poležena, bi primerjava pridelkov itak ne pokazala zaželjene prave slike. Za pšenico, oves in ječmen pa prihaja naše navodilo še dosti zgodaj.

Preden pristopite k žetvi svojega poskusa, ločite še enkrat poskusne parcelice od ostalega posevka. Najprej omejite parcelico, ki ste jo polno gnojili. Med količki, ki ste jih zabili spomladi v oznako parcelice, razgrnite žito na obe strani, da bodo pri žetvi vidne „stezice". Poleg te parcelice izmerite iz ostalega posevka za primerjavo enako veliko parcelico in jo spet ločite s „stezicami". S tem ste dobili dve enako veliki parcelici, da boste lahko ugotovili razliko pridelka tako po zrnju kakor tudi po slami. Nato obe parcelici skrbno požanjite in postavite snopje vsake parcelice posebej, ločeno od ostalega snopja.

Ko se je snopje osušilo, ga spravite pod streho. Najbolje bo, da ga takoj omlatite ter zrnje prevejete, nakar takoj stehtate ločeno pridelek dobrega in pridelek slabega zrnja ter — če ste zelo točni — tudi še pridelek slame. Če tako ugotovljeni pridelek pomnožite s 100 (poskusni parcelici smo določili v izmeri 1 ara), dobite donose po hektarju. Razlika v donosih bo pokazala, kako se vam je obrestoval denar, ki ste ga spomladi vložili v obliki gnojil v poskusno parcelico in bo za vas in za vsakogar na vasi najbolj prepričljiv dokaz uspešnosti polnega gnojenja. Kar je pokazal poskus, dobro zapišite, da boste imeli primerjavo za poskuse v prihodnjih letih.

Izrecno pa moramo opozoriti, da morate tako pri žetvi, kakor tudi pri spravljanju, mlačvi, čiščenju in tehtanju „svojega pridelka" delati zelo skrbno, da ne bo šlo zrnje v zgubo. Če v primeru poskusa zgubite zaradi neskrbnosti in netočnosti samo 1 kg žita, nastane pri hektarskem donosu že razlika 100 kg. Torej: Skrbno delo in točno tehtanje sta osnovni zapovedi preskusništva.

Zelo bi nas veselilo, če bi ugotovitve svojih poskusov poslali tudi nam, kajti taki podatki so za kmetijsko pospeševalno službo Slovenske kmečke zveze izrednega pomena.

Da pa boste s svojim preskusništvom res na tekočem in zadovoljni, svetujemo, da s poskusi nadaljujete. Za žitom se sejejo strniščne rastline, ki sestojajo pri nas v glavnem iz krmnih mešanic, ajde in repe. Kaj pa bomo mi napravili?

Na parcelici, kjer smo polno gnojili, in na sosedni primerjalni parcelici bomo za ržjo sejali ajdo. Za pšenico pa bomo na vsako od parcelic sejali to-le mešanico: 0,6 kg jare grašice, 1 kg peluške in 0.3—0.4 kg sončnic. Za ječmenom bomo sejali isto mešanico z izjemo, da bomo namesto sončnic vzeli 0.6—0.8 kg bele sladke lupine ali pa volčjega boba. Za ovsom pa bo prišla navadna ogrščica (raps) ali pa — kar bo še bolje — jara liho-ogrščica (Liho-Raps). O vseh teh krmnih mešanicah mno govorili v zadnji številki našega lista.

Vse poskusne parcelice dobijo kot dodatno gnojenje: 4 kg superfosfata in 3 kg kalijeve soli, kar podorjemo, ter 2 kg nitramoncala.

Za te poskuse potrebno seme vam brezplačno oskrbi sekretariat Slovenske kmečke zveze, če ga naročite najpozneje do prihodnjega torka.

Da bi svinje potlačile čim manj pujskov

Starejše in tudi po naravi okorne mlajše svinje prve dni po skotitvi potlačijo oziroma udušijo mnogo pujskov. Vse mogoče se je že poizkušalo, da bi se zmanjšale izgube »kočijev« vsled potlačenja. Stoodstotnega uspeha vendar menda nobeden tozadevni ukrep ni prinesel.

Če pujske takoj po skotenju svinji odvzamemo in jih ji damo samo, ko jih je treba dojiti, postane marsikatera svinja nemirna, ker ne ve, kje se pujski nahajajo. To se dogaja predvsem v nočenm času, ko kočije za daljšo dobo ločimo od svinje. Navadno spravimo pujske po porodu kar v sosedni koč, ki je pregrajen z deskami. Vsled tega svinja pujskov ne vidi in je stalno nemirna. Ta nemir se naravno prenese tudi na pujske. Da bi to negotovost in nemir svinje odvrnili, je najbolje, da napravimo pregrajo med kočema svinje in pujskov iz močne žice.

V pregrajo napravimo primerna vratca. Skozi tako steno svinja pujske stalno vidi in vonja ter postane zato docela mirna. Ta mir se izraža tudi v večji dojnosti matere.

Kaj je z liho-ogrščico?

V zadnjih letih se je odprla nova možnost, ki nam omogoča, da tudi po ovsu deloma pa tudi po pšenici, če namreč prav pozno zori, sejemo tako imenovano jaro »liho-ogrščico« (Sommer-Lihoraps).

Sejati se sme šele tedaj, ko so postali v poletju dnevi zopet vidno krajši, ker le tako napravi ogromno zelenja, kar je predpogoj za dobro krmilno vrednost rastline. V cvet ne sili, ker postaja dan v jeseni čedalje krajši. Pravi čas za setev je med 10. in 15. avgustom. Kar to rastlino posebno odlikuje, je izredna odpornost proti mrazu. Prav to ji daje čedalje večjo veljavo. Z njo razširimo dobo zelenega krmljenja prav pred prag zime. Liha-ogrščica je torej resen tekmec krmnega ohrovta. V primeru z njim skoraj ne zahteva nobenega dela, saj ne potrebujemo sadik in če je zemlja dobro pripravljena, zadostuje enkratno okopavanje ali celo samo mrežna brana.

Sejemo jo po možnosti s strojem v vrste 25 cm narazen. Če je zemlja pripravljena, zadostuje že 6 kg semena na ha, sicer ga je treba okoli 10 kg. Tudi z roko jo lahko sejemo, vendar je treba paziti na enakomernost. Semena rabimo za ročno setev okoli 10 kg na ha.

Povsem zadovoljni bomo z liho-ogrščico samo, če smo ji tudi krepko nagnojili. Kalija in fosforja lahko damo toliko več že predhodnici. Kjer to ni slučaj, moramo podorati 400—600 kg superfosfata in 200—300 kg 40%-ne kalijeve soli. 300 do 500 kg nitramoncala damo v dveh obrokih, prvega pred setvijo, drugega pa, ko so rastline že kakšnih 10—15 cm visoke. Če imate gnojnico, si lahko prihranite skoraj ves dušik in polovico kalija.

Južnokoroška semenarska zadruga sporoča:

Z ozirom na to, da smo imeli v letošnjem letu izredno veliko padavin, je krompirjeva plesen napadla vse rane sorte nasada semenskega krompirja. Za dosego zdravega semena je zato nujno potrebno, da bomo v prihodnjih dneh izruvali, oziroma pokosili cimo — krompirjevko. To je neobhodno potrebno, ker glivica, ki je napadla zelene dele rastline, škoduje tudi gomolju. Z dežjem se izpira povzročitelj obolenja v zemljo in napada gomolje. Na gomoljih se tvorijo svinčeno sive vdolbine, ki jih lahko z prostim očesom vidimo. Ranjena mesta napadejo glivice krompirjeve plesni. Napadena mesta so močno podvržena gnilobi. Nevarnost po plesni in gnilobi gomoljev je posebno velika v lahki peščeni zemlji.

Da bi preprečili okužbo gomoljev po krompirjevi plesni, je nujno, da cimo pravočasno pokosimo. Pokošeno cimo pa moramo takoj spraviti z njive. Pokošeno krompirjevo polje še lahko pustimo 10 do 14 dni, nakar lahko pričnemo z izkopom. Izkopanega krompirja ne smemo skladiščiti, temveč ga moramo — ne predebelo nasutega pustiti na hladnem mestu pod streho, da se ohladi.

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

Še nekaj o poroštvu

Kot posebno vrsto poroštva moramo označiti, če je kdo stopil na stran dolžnika kot **porok in plačnik.** Po zakonu je potem upniku brez vsega mogoče, da prime najprej **samo poroka** za plačilo ali pa **poroka in pravega dolžnika skupno,** oba na enkrat. Pri takem poroštvu postane torej **porok sodolžnik** in upniku ni treba, da bi moral najprej prijeti ali tožiti pravega, prvotnega dolžnika, tudi ne, če bi glavni dolžnik dolg lahko takoj plačal. Na ta način so odvzeti poroku tudi vsi izgovori, besede »in plačnik« so ga pokopale. To naj si zapomni upnik, ki hoče imeti za svojo terjatev še enega novega, plačila zmožnega dolžnika, to pa naj si zapomni tudi porok, ki pozna dolžnika in njegovo premoženjsko stanje tako dobro, da pristopi z besedami: »kot porok in plačnik«, kakor da bi od vsega začetka on sam bil glavni dolžnik.

Samo eno tolažbo ima tudi ta porok še za skrajno silo, če je že moral ves dolg sam plačati. On vstopi v **pravice plačanega upnika,** ki je po postavi obvezan, da izroči poroku, ki mu je ves dolg plačal, ne samo natančno in po potrebi in zahtevi tudi kolekovano pobotnico, ampak tudi vse pismene pripomočke, ki dokazujejo dolg, ter vse zavarovalne listine, ker porok, ki je dolg deloma ali v celoti plačal, sedaj sam lahko prime pravega dolžnika kar direktno.

Slično pravico ima porok, ki je dolg plačal, tudi če je več porokov za isti dolg. Ker je vsak porok odgovoren za cel dolg, **se krije porok, ki je dolg plačal, tudi lahko pri drugih porokih** in sicer na podlagi enakih deležev, če se drugače ne dogovorijo.

Porokova obveznost preneha v tistem času in razmerju kakor dolžnikova. Ako pa se je porok zavezal samo za gotov čas in upnik ni hotel ali mogel v tem času dolg izterjati, neha njegova obveznost. Če upnik enega izmed skupnih porokov iz poroštva izpusti, je ta porok prost od svoje obveznosti napram upniku, ni pa prost od svoje poroštvene skupnosti, ker ostane v tej skupnosti soporokom še vedno odgovoren, kakor zgoraj omenjeno.

Če bi bil mogel upnik po preteku časa, ko je dolg v plačilo zapadel, dolg izterjati, pa še noče, ali to prezre in naprej čaka na plačilo, ima sedaj **porok pravico, da zahteva od dolžnika primerno zavarovanje.** Vrhu tega pa odgovarja tudi upnik porokom, če je bil pri izterjanju proti glavnemu dolžniku tako popustljiv, da so vsled njegove malomarnosti poroki te ali druge vrste prišli v škodo.

Smrt poroka še ne razveljavi poroštvene pogodbe. Če porok svoj čas svojega poroštva ni še posebej podprl z vknjižbo v zemljiški knjigi, ali če ni dal iz rok še kakšno posebno reč v zastavo in večjo varnost upnika, če torej svoje poroštvene obveznosti ni še posebno utrdil v varstvo upnika, ugasne obveznost umrlega poroka, toda samo tedaj, če upnik **v treh letih po smrti poroka** od dedičev poroka ni terjal plačila niti sodno niti izvensodno. Le na ta način ugasne poroštvena obveznost tudi dedičev poroka. Rok teh treh let se šteje od časa, ko je dolg v plačilo zapadel. Ravno tako ugasne poroštvo, dano za dobro izvedbo kakega posla, takrat, če je posel končan, ter ima tudi porok pravico, da takoj zahteva obračun.

Iz previdnosti mora porok sebi v dobro tudi paziti, da se upnik napram glavnemu dolžniku ne **odreče kaki zastavi,** ki jo je od dolžnika dobil bodisi z intabulacijo na zemljišču dolžnika ali da mu je dolžnik zastavil kako drugo reč v večjo varnost. Če bi se hotel ali če se je upnik **brez posebnega privoljenja poroka** na ljubo dolžniku odpovedal (recimo, da mu je porok dovolj varen), je za to **odgovoren poroku,** če bi moral porok zaradi tega več plačati. Tako mora porok vedno gledati, da ne pride v škodo.

SLOVENSKI vestnik
GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Stran 8 | Petek, 30. julij 1954 | Štev. 30 (640)

Jugoslovanska mladina bo obiskala avstrijsko socialistično mladino

Letos majnika se je mudila v Jugoslaviji na obisku veččlanska delegacija avstrijske socialistične mladine in je bilo ob tej priložnosti dogovorjeno, da bo v zameno letos jeseni delegacija Ljudske mladine Jugoslavije obiskala Avstrijo. Kakor poroča Tanjug, je Socialistična mladina Avstrije te dni poslala Ljudski mladini Jugoslavije povabilo za domenjeni protiobisk. V vabilu je predvideno, da bi se delegacija jugoslovanske mladine mudila v Avstriji od 5. do 18. septembra in bi v tem času obiskala Dunaj, Linz, Salzburg in Celovec. Ob tej priložnosti bi predstavniki Ljudske mladine Jugoslavije nadaljevali s predstavniki Socialistične mladine Avstrije letos spomladi v Beogradu začete razgovore o medsebojnem sodelovanju.

Počitniški tečaj za dvojezične šole

V okviru letošnjega pedagoškega tedna, ki ga je priredil Pedagoški institut za Koroško v času od 12. do 24. t. m., se je vršil tudi petdnevni posebni tečaj za dvojezične šole.

Tečaj je otvoril deželni šolski nadzornik prof. V. Haselbach, prvo predavanje pa je imel nadzornik za dvojezične šole vladni svetnik L. Just, ki je poročal o svojih izkušnjah pri nadzorovanju dvojezičnega pouka ter v tej zvezi podčrtal važnost in dolžnost, da učitelji vestno izpolnjujejo predpise zakona o dvojezičnih šolah.

Na tečaju je imel predavanje tudi graški univerzitetni profesor slavistike dr. Matl, ki je v svojem referatu „Šola v službi sporazumevanja med narodi" nakazal, kako lahko šolska vzgoja doprinaša k odstranitvi nacionalnega šovinizma, ki ima svoj vzrok v veliki meri v precenjevanju lastnega naroda in nepoznavanju življenja in kulture drugih narodov. Govornik je obsodil sleherno gojitev nacionalne nestrpnosti ter podčrtal nalogo in dolžnost šole, da pomaga premagovati umetno ustvarjene pregrade med narodi.

Tečaj je obsegal še vrsto strokovnih referatov iz prakse dvojezičnih šol. Referati so med drugim obravnavali slovenski pravopis, slovenska narečja v odnosu do pismene slovenščine, slovensko literaturo zadnjih desetletij, slovensko terminologijo pri pouku računstva in druga strokovna vprašanja. Tečaja se je z zanimanjem udeleževalo lepo število učiteljev z dvojezičnih šol.

Letalski incidenti na Daljnem vzhodu

Mnogo prahu v zapadnih vladnih krogih je dvignil napad dveh kitajskih lovcev na britansko potniško letalo v petek minulega tedna blizu južnokitajskega otoka Hainan. Pekinška vlada se je zaradi tega incidenta ki se je, kakor pravi, dogodil zaradi pomote, takoj oprostila v Londonu, obljubila kaznovanje krivcev in ponudila odškodnino svojcem žrtev in za sestreljeno letalo.

Kljub kitajskemu oprostilu so na zapadu in zlasti v ZDA najostreje obsodili napad kot „barbarsko dejanje". ZDA so poslale na lice mesta dve letalonosilki za iskanje preživelih te katastrofe.

Dva dni pozneje je prišla vest, da so ameriška letala sestrelila dvoje kitajskih letal. Uradni krogi ZDA trdijo, da sta kitajska lovca ponovno napadala enote reševalne akcije za sestreljeno britansko letalo in to izven kitajskih teritorialnih voda. Vendar pa vsa stvar precej diši po navadnem ameriškem maščevanju in grozilnem prikazovanju moči.

Prva skupina naših otrok odpotovala

Na postaji v Podrožčici je običajno tudi ob nedeljah zvečer, čim odpeljeta zadnja dva vlaka proti Celovcu in Beljaku, vse mirno in tiho. Minulo nedeljo pa je bilo drugače. Razposajeni otroški gasovi so odmevali v lepi poletni večer. Prva skupina naših otrok se je zbirala za odhod na tritedensko letovanje na morje. Počitniški dom v Splitu, v središču sončne Dalmacije, je gostoljubno čakal na povabljene mlade goste iz slovenskih krajev Koroške.

Zaradi velike oddaljenosti in dolgotrajne vožnje do cilja je Zveza slovenskih žena odbrala za prvo skupino 50 otrok med 11 in 14 leti starosti, ki že laže prenašajo nevšečnosti dolgega potovanja. Z večernim vlakom so najprej prispeli v Podrožčico otroci iz raznih krajev Podjune, iz Celovca, z Gur, iz Borovelj in srednjega Roža. Kmalu zatem so se jim pridružili še otroci iz Beljaka, Zilje in zgornjega Roža ter otroci iz Št. Jakoba in bližnje okolice. Razen par izjem so prišli vsi, ki so se prijavili za letovanje in bili dodeljeni v prvo skupino. (Ne bi se smelo dogajati, da se posamezni starši šele v zadnjem trenutku premislijo in odpovedo prijavo ali pa zanemarijo pravočasno oskrbeti dokumente, ko namesto izostalih ni več mogoče vključiti v skupino drugih otrok, ki bi radi in zanesljivo šli na počitnice.)

V Podrožčici je bilo treba premostiti nekaj ur do prihoda Adria-ekspresa, ki ima direktno zvezo s Splitom tako, da na vsej poti nikjer ni treba presedati. Železniška direkcija je z rezerviranjem sedežev v ekspresnem vlaku zagotovila udobno potovanje otrok. Postajenačelnik v Podrožčici pa je olajšal otrokom čakanje s tem, da jim je namesto posedanja v čakalnici ali gostilni dal na razpolago prazen vagon, kjer so se lahko poljubno razmestili in počakali zvezo. Nekoliko hrupno so se otroci sprva spoznavali med seboj, a jim je čas kmalu potekel v napetem pričakovanju odhoda skozi karavanški tunel.

Na vsej poti je otroke spremljala odbornica Zveze slovenskih žena Hilda Ogrisova iz Celovca ter univerzitetna študentka Mojcika Janežičeva iz Št. Jakoba v R., ki bo skupno z učiteljico Elviro Birsakovo iz Št. Jakoba ostala pri otrocih ves čas njihovega letovanja. V Jesenicah je sprejelo otroke v svoje varstvo vodstvo počitniških kolonij Slovenije, med postankom vlaka v Ljubljani pa jih je že čakalo prvo okrepčilo za nadaljevanje vožnje na jug.

Prepričani smo, da bodo naši otroci kakor vsa leta doslej dobro preživeli del svojih počitnic ob gostoljubju, ki jim ga nudi naš slovenski matični narod. Do prihodnjič bomo gotovo že sprejeli kaj pošte iz Splita in bomo staršem otrok in vsem našim bralcem radevolje sporočili pozdrave naših malih, ki so se med potjo že razgledali po mnogih krajih Slovenije in Hrvatske ter zaživeli ob sinjem Jadranu lepo, brezskrbno počitniško življenje v družbi otrok iz Slovenije in se spoznali z bratskimi sovrstniki gorke Dalmacije.

Poplave so povzročile ogromno škodo

O velikem obsegu škode, ki so jo povzročile poplave na avstrijskem ozemlju ob Donavi in v območju njenih pritokov, je navedel zvezni kancler nekaj podatkov na nedavni tiskovni konferenci, ki jo je priredil avstrijski nacionalni komite za domače in tuje novinarje.

V celoti so morali izprazniti 5.785 hiš in spraviti 39.187 prizadetih prebivalcev pod zasilno streho. Voda je porušila 1.070 poslopij ter razdejala 395 mostov, nadaljnih 99 mostov pa je poškodovala. Med poplavo je utonilo 4.937 komadov živine, pri čemer drobnica niti ni všteta.

Voda je uničila tudi mnogo divjačine. Računajo, da je samo v Nižji Avstriji poginilo okrog 17.000 divjadi in okrog 1.000 na področju Dunaja, dočim v ostalih poplavljenih pokrajinah tozadevna škoda še ni ocenjena.

Strahovite posledice so poplave zapustile na rodovitnih poljih in travnikih. Najhuje je bila prizadeta Zgornja Avstrija, kjer je voda zalila okrog 50.000 hektarov zemlje. V Nižji Avstriji je bilo poplavljenih 36.149 hektarov poljedelske površine in travnikov, na Dunaju 2.800 hektarov in na Salzburškem 3.981 hektarov. Vsega skupaj je voda poplavila 92.930 hektarov.

Višino povzročene škode, je dejal zvezni kancler, zaenkrat še ni mogoče izraziti v številkah in so naslednje navedbe, zlasti glede kmetijstva, samo približne cenitve. V Nižji Avstriji ocenjujejo vrednost žetve, ki jo je voda uničila, na 137 milijonov šilingov. V Zgornji Avstriji tozadevne škode še niso uspeli niti približno oceniti, vendar menijo, da je še večja kakor v Nižji Avstriji. Na Salzburškem je bilo poljskih pridelkov uničenih za približno 6,265.000 šilingov vrednosti in na Dunaju za dva milijona in sedem sto tisoč šilingov.

Veliko škodo je napravila voda tudi na cestnem omrežju. Samo na zveznih cestah, ki jih upravlja država, so doslej ugotovili škode za osem milijonov šilingov. Škodo, ki je nastala na nasipih in drugih napravah za obrambo pred poplavami ob Donavi in rekah March, Salzach in Inn, cenijo na 38 milijonov in sedem sto tisoč šilingov, poškodbe na carinskih, žandarmerijskih, policijskih in kopaliških objektih pa na dva do tri milijone. Voda je poplavila tudi 15 poštnih uradov in dve poštni garaži, težko poškodovala pet brodov čez Donavo in prizadela številne pontone in mostove ob postajah Donavske paroplovne družbe.

Tudi zvezne železnice so utrpele veliko škodo. Samo za popravo železniškega nasipa med Melkom in Ybbsom, ki ga je voda razdrla, je bilo potrebnih tisoč vagonov materiala.

O škodi, ki so jo poplave povzročile industriji, zvezni kancler še ni mogel dati niti približnega pregleda, navedel pa je, da je voda samo v Zgornji Avstriji poškodovala 1.889 industrijskih in obrtnih obratov.

Velikanski obseg, ki so ga zavzele poplave, je razviden tudi iz dejstva, da se je reševalnih del noč in dan udeleževalo 1.600 orožnikov, 2.000 policistov, 11.000 gasilcev in nad 6.000 prostovoljcev.

Smrtne žrtve vročine v Ameriki

V osrednjem delu Združenih držav Amerike je terjala strahovita vročina veliko število smrtnih žrtev in povzročila občutno škodo poljedelstvu in živinoreji. Na področju od Teksasa do Južne Dakote je vročina pred nekaj dnevi presegla 38 stopinj, v Kansas City pa so zabeležili celo 43 stopinj v senci. Vročinski val je povzročil, da je število smrtnih žrtev naraslo v dveh tednih na 259.

Tudi v Mehiki, kjer je vročina porasla celo do 48 stopinj, so do konca minulega tedna zabeležili 33 smrtnih žrtev zaradi sončarice.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

KOROŠKI VELESEJEM
CELOVEC — KLAGENFURT

(Avstrijski lesni velesejem)
5. do 15. avgusta 1954

25%-ni popust na železnicah in poštnih avtobusih

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Glasbeni jutranji pozdrav — 8.30 Pozdrav zate — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert.

Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 31. julij:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 13.00 Za vsakega nekaj — 15.15 Kulturno zrcalo — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 19.30 Če vesela pesem zadoni — 20.00 Leteči mikrofon — 22.15 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 1. avgust:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.10 Čarobna moč glasbe — 14.45 Pozdrav zate — 18.30 Pod lipo — 19.00 Šport — 20.30 Vse mogoče smešne stvari — 23.05 Vedno čedno in smelo.

Ponedeljek, 2. avgust:

11.00 Veder predpoldne — 14.30 Slov. poročila in objave. Iz tehnike in znanosti: Transitor — 15.00 Svetloba, zrak in sonce — 18.45 15 pestrih minut — 21.25 Theo Ferstl s svojimi solisti.

Torek, 3. avgust:

14.30 Slov. poročila. Zdravniški vedež. 15 minut s plesnim orkestrom Bojana Adamiča — 15.00 Otroška oddaja — 18.00 Agrarno-politični pregled — 18.30 Slike iz južne Koroške — 20.00 Ljubi Avguštin, opereta.

Sreda, 4. avgust:

14.30 Slov. poročila. Slovenske pesmi — 17.25 Dragi poslušalec — 17.30 Godba na pihala — 18.10 Gospodarski komentar — 20.15 Salzburške slavnostne igre 1954.

Četrtek, 5. avgust:

11.00 Dobre volje predpoldne — 14.40 Okno v svet: Pariz — 15.00 Vedre naplavine — 17.25 Ali že veste? — 18.30 Za našo vas — 20.05 Avstrijski humor — 20.50 Šopek cvetlic.

Petek, 6. avgust:

14.30 Slov. poročila. „Medvedek Godrnjavček" — 15.30 Naša doba odkriva vesoljstvo — 18.30 Radio-nasveti za vsakogar — 21.30 Šlager za šlagrom.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.30 Za gospodinje — 8.30 Za pionirje — 12.20 Za naše kmetovalce — 13.15 Zabavna glasba — 15.30 Želeli ste — poslušajte (razen ob sredah) — 16.00 Utrinki iz literature — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valu 327,1 m Oddaja za tujino.

Sobota, 31. julij:

12.00 Pohorski fantje pojo in igrajo — 14.30 Turistična oddaja — 18.00 Okno v svet — 18.10 To in ono iz arhiva narodnih pesmi — 20.00 Operetna glasba — 20.30 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 1. avgust:

8.00 Med veslači in jadralci — 9.00 Otroška predstava: Sončna ura — 9.30 Lepe melodije — 12.00 Pogovor s poslušalci — 15.45 Po naši lepi deželi — 18.00 Radijska igra — 20.30 Športna poročila — 20.40 Večerni operni koncert — 22.40 Igra plesni orkester Radia Ljubljana.

Ponedeljek, 2. avgust:

12.00 Domači napevi — 14.30 Novi filmi — 14.40 Narodne pesmi — 18.00 Nasveti za dom — 18.10 Pisan spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 20.30 Radijska univerza: Kako žive naši kulturni spomeniki.

Torek, 3. avgust:

8.10 Slovenske narodne pesmi — 12.00 20 minut z veselimi godci — 14.30 Iz znanosti in tehnike — 18.00 Športni tednik — 21.00 Literarna oddaja — Rok Arih: Srečanje z avstrijskim pisateljem Perkonigom.

Sreda, 4. avgust:

12.00 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Modni kotiček — 18.50 Okno v svet — 20.00 Lahka glasba — 20.30 Radijska igra — 22.20 Filmske melodije.

Četrtek, 5. avgust:

14.30 Kulturni pregled — 14.40 Skladbe in priredbe slovenskih skladateljev — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.50 Domače aktualnosti — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi — 20.45 Zunanje-politični feljton.

Petek, 6. avgust:

8.10 Srbske in makedonske narodne pesmi — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 14.30 Nekaj za lovce — 18.00 Iz bojev naših narodov — 18.50 Družinski pogovori — 20.00 Slovenske narodne pesmi — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.30 Oddaja o morju in pomorščakih.